

Izseljenci so žrtve fašizma

Z občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev ob 10. obletnici organizacije

V polno zasedeni Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu je bil minulo nedeljo občni zbor Zveze slovenskih izseljencev. Med navzočimi rodbinskimi člani izseljeniških družin od Pliberka do Zahomca je predsednik Vinko Gröblacher pozdravil tudi zastopnika Zveze avstrijskih borcev in žrtev fašizma, ki je občnemu zboru in vsem izseljencem zaželel uspeh pri delu in prizadevanju njihove organizacije.

Po tihi komemoraciji, posvečeni spomnu v zadnjem letu umrlih izseljencev, je bilo podano tajniško poročilo o dejavnosti Zveze v minulem letu. V uvodnih mislih je bilo poudarjeno:

Danes pred desetimi leti smo se izseljenci prvič po naši vrnitvi iz nacističnih priporiških taborišč zbrali v Celovcu, da ustanovimo organizacijo, v okviru katere se bomo borili za priznanje pravic, ki nam grejo kot žrtvam nacističnega nasilja. Bila je to prva obletnica dneva nasilne izselitve, ki smo jo obhajali v osvobodjeni domovini. Žal smo morali takrat spoznati, da so v tej domovini, ki se je pripravljala na 1. obletnico zmage nad fašizmom, še vedno zelo močne tiste sile, ki so posredno ali neposredno omogočile našo izselitev, sile, ki so si na svoj prapor zapisale dokončno iztrebljenje koroških Slovencev. Nismo še pozabili sprejema, ki so ga nam priredili ob povratku v domovino na beljaški postaji, še imamo v spominu napad celovške policije danes pred desetimi leti in prav tako se še spominjamo, da nam je celovški škof prepovedal mašo-zadušnico za tiste naše sotrpine, ki so za vedno ostali v tujini.

Ne obujamo teh žalostnih spominov iz maščevalnosti, marveč v zavesti, da je bil to začetek dolge poti, ki smo jo morali in jo še moramo hoditi izseljenci v našem prizadevanju za dosego priznanja našega doprinosa v borbi proti nacizmu. Kajti tem prvim povojnim očitno protislovenskim ukrepom so se v zadnjih desetih letih pridružila še mnoga dejanja, ki pričajo o tem, da se na Koroškem in v Avstriji gotovi ljudje trudijo, da bi čim bolj omalovaževali nasilje, kateremu smo bili izpostavljeni koroški Slovenci, in tako oprali številne sokrivce tega nasilja.

Le tako moremo razumeti, da Zveza slovenskih izseljencev kljub desetletnemu

prizadevanju še vedno ni dosegla popolnega uspeha v borbi za enakopravnost slovenskih izseljencev z ostalimi avstrijskimi žrtvami fašizma. Če bi hoteli izražati delo ZSI in posameznih izseljencev v minulem desetletju v številkah, potem bi morali govoriti ne le o stotinah, marveč o tisočih prošnjah, zahtevah, vlogah, resolucijah, prizivih in pritožbah, ki so bili vlo-

venske izseljence. Da je ostala pretežna večina teh vlog do danes še nerešena, je tem bolj značilno za odnos, ki ga imajo na merodajnih mestih do slovenskih žrtev fašizma.

V nadaljevanju poročila je bilo med drugim povedano, da so bili prizivi izseljencev zaradi nepriznanja potrjena po § 4 in priporniške odškodnine od socialnega mi-

ženi v zvezi z vrnitvijo po nacistih uropanih posestev, s popravno materialne škode, z izstavitvijo tako imenovane izkaznice za žrtve (Opferausweis), zahtevo po priznanju uradnega potrdila po § 4 zakona o oskrbi žrtev (Amtsbescheinigung) ter končno priporniške odškodnine tudi za slo-

nistrstva rešeni le v enem samem primeru in še v tem negativno ter da je o isti zadevi razpravljalo tudi že ustavno sodišče, ki pa še do danes ni dostavilo razsodbe, čeprav je bila razprava že lanskega decembra.

Kominform so razpustili

Kar je bilo po 20. kongresu v Moskvi pričakovati, se je sedaj zgodilo. Tik pred prihodom Bulganina in Hruščeva v London je bilo sporočeno, da je imel Informacijski urad komunističnih in delavskih strank, splošno znan pod imenom »Komin-

form« v Budimpešti svojo zadnjo sejo, na kateri so sklenili razpust te organizacije, ki je vključevala komunistične stranke vzhodnoevropskih držav ter Italije in Francije. Z razpustitvijo Kominforma je prenehalo izhajati tudi njegovo glasilo »Za trajni mir in za ljudsko demokracijo«.

Kominform je bil najbolj znan po zloglasni resoluciji in dolgoletni obrekovalni in krivični gonji proti socialistični Jugoslaviji ter je bil predvsem orodje stalinske politike za dušitev samostojnega razvoja socialističnih sil in komunističnih gibanj v svetu. Njegova razpustitev je logična posledica dalekosežnih in razveseljivih sprememb, do katerih po Stalinovi smrti vedno bolj očito prihaja v notranjem razvoju Sovjetske zveze in ki se bodo tudi v mednarodnem socialističnem in komunističnem gibanju ter v bodočem svetovnem političnem razvoju na sploh nedvomno pozitivno odrazile.

Smirnov — novi veleposlanik SZ na Dunaju

Pred kratkim je prispel na Dunaj novi sovjetski veleposlanik Smirnov. Ob tej priložnosti je poudaril, da iskreno želi avstrijskemu ljudstvu novih uspehov pri utrjevanju neodvisnosti Avstrije in pri dvigu njegovega blagostanja. Zatrdil je, da bo kot sovjetski veleposlanik v Avstriji delal za razvoj in okrepitev prijateljstva med narodi Avstrije in Sovjetske zveze.

Na napačno mesto naslovljeni račun

Kakor smo zvedeli, je Zveza koroških partizanov prejela te dni od mestne občine Velikovec poziv, da mora plačati 204.96 S za prevoz ostankov porušenega spomenika od Starega mestnega urada na neko lesno skladišče. Hkrati mestna občina Velikovec grozi, da bi bila prisiljena, da računa 9 % zamudnih obresti, ako Zveza računa ne poravnava do 18. t. m.

K temu izjavlja Zveza koroških partizanov (ZKP) sledeče: Čeprav so bile oblasti pri slovesnem pokopu padlih partizanov kakor tudi pri odkritju spomenika navzoče, ob atentatu na spomenik niso smatrale za potrebno, da bi lastnika vprašale, kaj naj napravijo z žalostnimi ostanki sramotnega nekulturnega dejanja, temveč so obratno ZKP sploh onemogočile pregled in zaznamovanje ostankov. Tudi pozneje še do danes ni sprejela seznama, kaj je bilo zaplenjeno in kaj je bilo baje predano velikovski občini v varstvo. Zato ZKP tudi ni mogla prevzeti njej nepoznatih ostankov prekrasnega spomenika, katerega zločinska razstrelitev je za Varnostno direkcijo očitno že rešena zadeva.

Pač pa, kakor vse kaže, za gospodo niso rešeni s tem povezani finančni stroški. So-

ditati po tem računju bodo Zvezi koroških partizanov navsezadnje mogoče poslali tudi še račun za brezuspešno preiskavo in zasledovanje zločinskih storilcev in morda še celo stroške za dinamit.

Zveza koroških partizanov ni dala naloge za odvoz ostankov iz grobišča na dvorišče Starega mestnega urada niti ne naloge za prevoz od tam na njej nepoznato lesno skladišče. Zato jasno tudi ni dolžna, da bi delo, ki ni bilo po njenem nalogu izvršeno, plačala. Če bi ona odločala o tem, bi dala spraviti ostanke spomenika tja, kamor spadajo — na grobišče padlih partizanov kot zgovoren dokaz njim izkazane hvaležnosti našega ljudstva in žalostni znak »kulturnega« dejanja »domovini zvestih« šovinistov.

V ostalem pa smatramo, da bi bilo bolj razveseljivo, če bi se pristojne oblasti z isto vnemo brigale za izsleditev krivcev zločina, kakor se brigajo za poravnavo zaradi tega zločina povezanih stroškov. Naše mnenje in mnenje vseh poštenih je, da je treba končno najti le krivce kot edine poklicane dolžnike. Zato je račun naslovljen na napačno mesto!

Mleko in volitve

Položaj med kmečkimi delovnimi ljudmi na vasi je težak. Struktura zemljišč, organizacija kmečke proizvodnje, način trgovanja, obdavčenja, zaslužek za kmečko delo in socialna zaščita na vasi ne odgovarjajo današnjim pogojem in potrebam. Kmečko gospodarstvo je na veliki prelomnici. Le-ta zahteva obsežne spremembe na agrarnopolitičnem in socialnopolitičnem poprišču. Vrsta obstoječih zakonov, ki zadevajo proizvodnjo človeške hrane, kmečkega človeka in vas — skratka kmetijstvo — ter agrarna politika, ki se v tem okviru vodi, so preživeli. Obdobje, ko se je agrarnopolitična vprašanja ocenjevala po potrebah in koristih zemljiške veleposesti in se je potrebam kmečkega producenta zadoščalo samo s priložnostnimi »cukrčki« je minulo. Zaključil ga je prodor tehnike, znanosti in socialnih pridobitev na vas, na travnik, na njivo, v gozd in v hlev. Ta prodor je rešil problem par tisočih veleposestev, zaostri pa je vprašanje usode stotisočih kmečkih proizvajalcev. Na vprašanje usode stotisočev kmečkih obratov pa stojijo pred veliko preizkušnjo tudi politični koncepti strank, ki se borijo za glasove pri volitvah 13. maja.

Ob tej obsežni problematiki kmečkega vprašanja je na prvi pogled nerazumljivo, zakaj je OVP kot stranka, ki si prisvaja monopol v agrarni politiki, izbrala ravno ceno mleka kot sredstvo za pridobivanje volivcev. Njena stvar bi vendar bila, da bi splošno vidni potrebi po zvišanju proizvodne cene mleka zadoščila že v letu 1954 in 1955. Toda takrat te potrebe ni priznala. Njena najprominentnejša agrarna veljaka, kmetijski minister Thoma in predsednik Konference kmetijskih zbornic Strommer sta koncem leta 1954 v parlamentu izjavila, da »kmetijstvo ne misli na zvišanje cene mleka«. Leta 1955, ko so mlekarne v svojem poslovanju kljub temu, da jim med odkupno in konzumno ceno preostane 72 grošev na liter mleka, izkazale več kot sto milijonov šilingov zgube, pa so krogi OVP naenkrat videli potrebo po korekturi cene mleka. Zahtevali so zvišanje konzumne cene za mleko, zvišanje pa naj bi prišlo v prvi vrsti v korist mlekarne in šele v drugi vrsti za zvišanje odkupne cene. Tu seveda niso naleteli ne na razumevanje konzumentov niti ne kmetov, ki nimajo nobene kontrole, če jim mlekarne mleko tudi res pravično plača po odstotku masti.

Socialisti so ob tej priložnosti izjavili, da so za zvišanje odkupne cene mleka, odklonili pa so takó zvišanje konzumne cene kakor tudi zvišanje razlike za mlekarne. Zvišanje odkupne cene, ki bi zahtevalo okrog 300 milijonov šilingov na leto, naj bi krila država, za kritje pa so predlagali med drugim tudi zvišanje obdavčenja žganjeh in obdavčenje eksporta lesa. OVP je na to predvsem na Koroškem zagnala silen hrup. Zamolčala je vse druge predloge in demagoško napadla predlog po obdavčenju eksporta lesa. Iz teh napadov pa je tudi razvidno, da hoče OVP obdavčenje eksporta lesa prevladati na kmete, namesto da bi obremenila z njim nemale profite eksporterjev lesa, kakor so to predlagali socialisti. To pa je politika »v en žep noter, iz drugega pa ven«, kakor jo vodi OVP še vedno nasproti kmečkim delovnim ljudem. Na eni strani subvencije ali zvišanje cen kmečkih prihodkov, na drugi strani pa podražitev gospodarskih potrebščin, pri vsem pa se večajo le koristi industrije in veletrgovcev. Kmečki delovni človek pa je iz leta v leto na slabšem.

Po štirih mesecih odkupna cena mleka še ni zvišana. Kancler Raab je sicer priznal, da zvišanje ne sme obremeniti kon-

zumenta, toda pristojna ministra Thoma in Kamitz sta v času, ko je parlament še delal in bi to vprašanje lahko rešil, molčala o izhodu, po katerem bi državna blagajna lahko plačevala to zvišanje. V resnici izreden primer predvolilnega slepmišenja OVP na račun delovnih ljudi, predvsem pa v škodo stotisočih kmečkih ljudi! Razumemo predstavnike SPO, če so proti zvišanju konzumne cene mleka, vidimo pa tudi, da je njihov predlog, da zvišanje odkupne cene prevzame državna blagajna, stvaren. Finančni minister kot pripadnik OVP bi s tem prispeval za kmetijstvo le za dober procent več kot doslej ter svoj prispevek šele približal deležu, ki ga za kmetijstvo odmerja socialistična vlada na Koroškem. Krivda, da še nimamo boljše cene za mleko, leži torej očitno pri OVP.

Spričo take stvarnosti pa je podlo in nizkotno, če OVP z mlekom mešetari za glasove na vasi. Mleko ni predmet, s katerim se lahko trguje na dobičke, mleko je ljudska hrana, brez katere ni zdravih otrok in zdravih ljudi. Zato mora imeti tudi vsestransko upravičljivo ceno. Za to ceno pa naj jamči državna blagajna z obremenitvijo tistih, ki jim v prosti trgovini dovoljuje neizmerne dobičke na račun dejanskih proizvajalcev — kmetov in delavcev. Ljudstvo to razume, zakaj tega nočeta razumeti ministra Thoma in Kamitz in zakaj ne njihova OVP? Odgovor je enostaven: ker jim ne gre za dejanske proizvajalce — za kmete in delavce, temveč za kopičenje privatnega kapitala v rokah par sto finančnih mogotcev, vseeno ali so to naši ali tuji državljani.

Po svojih očitnih težnjah OVP ne more k splošni problematiki na agrarnopolitičnem področju povedati kmečkemu človeku nič prikupnega. V tej zagati stavlja svoje upe na ceno mleka. Če pa ji tudi v tem primeru kdo verjame, je drugo vprašanje. Naši kmečki ljudje po vsem dosežanju zadržanju OVP vedó, da za nje ni mesta v tej stranki, temveč se bodo tudi pri teh volitvah uvrstili med delovne ljudi, ki se v socialistični stranki borijo proti veleindustriji in veletrgovini za zaslužek in pridobitve, do katerih je delovni človek po svojem doprinosu k skupnim vrednotam upravičen.

Blaž Singer

Izseljenci so žrtve fašizma:

Stališče vladnih strank do vprašanja izseljencev

Na predlog socialnega ministrstva in s posredovanjem namestnika deželnega glavarja Krassniga je delegacija ZSI obiskala predsednika Kluba socialističnih poslancev dr. Pittermanna in mu predlagala, da bi socialistični poslanci iznesli v parlamentu predlog za novelizacijo zakona o oskrbi žrtev v tem smislu, da bi tudi slovenski izseljenci prejeli uradno potrdilo in priporniško odškodnino. Dr. Pittermann je zagotovil zastopnikom ZSI vso pomoč ter jih opozoril na svoj govor v parlamentu, ko je poudaril, da je treba, če se že nacistom povrača škoda, predvsem odškodovati prej vse njihove žrtve. Po njegovem mnenju gledé upoštevanja zahtev ZSI ne bo posebnih težkoč. Zanj je izven dvoma, da je bilo izseljeništvu pripor, vsled česar je prepričan, da bodo poslanci razumeli upravičenost zahtev izseljencev.

Povsem drugače, namreč skrajno neprijazno in brez vsakega razumevanja pa je delegacijo ZSI sprejel tajnik Kluba OVP-jevskih poslancev dr. Smeykal. Slovenskim izseljencem je osporaval upravičenost do odškodnine za izseljeništvu, češ da se niso borili za demokratično in neodvisno Avstrijo. Drznil se je celo pripomniti, da se na Koroškem žal ne opazi, da bi bili koroški Slovenci v času nacizma decimirani. Na izpolnitev njegove edine obljube, da bo Klub OVP-jevskih poslancev pismeno odgovoril, pa naši izseljenci do danes čakajo zaman.

V tajniškem poročilu je bilo na koncu poudarjeno:

Hamarskjöldovo poslanstvo na Bližnjem vzhodu

Na potovanju na Bližnji vzhod se je generalni tajnik OZN Hammarskjöld v Londonu sestal z zunanjim ministrom Velike Britanije Lloydom na kratak razgovor o vprašanjih Palestine. (Na AND-sliki Hammarskjöld — levo — z Lloydom).

Hammarskjöldova misija na Bližnji vzhod ima namen zmanjšati napetost v tem delu sveta. Novinarjem je izjavil, da

Ob dejstvu, da moramo ob deseti obletnici ustanovitve Zveze slovenskih izseljencev ugotovljati, da nam pristojne oblasti še vedno niso priznale pravic, ki jih imamo po zakonu o oskrbi žrtev, je treba naglasiti: Ker so nas nacisti preganjali zaradi naše nacionalne pripadnosti, smo bili in smo v polnem pomenu besede žrtve fašizma. Če hočejo danes med nami in drugimi avstrijskimi žrtvami fašizma delati razliko, potem nam praktično ponovno delajo isto krivico kot nacisti, ko z nami zaradi naše nacionalne pripadnosti različno ravna. V tem smislu bomo nadaljevali našo borbo za priznanje naših pravic in zahtev ter računamo pri tem s podporo vseh avstrijskih borcev za svobodo in žrtev fašizma, ki so kot mi trpeli in se borili ter so si z nami edini, da se nikdar več ne smejo povrniti časi fašističnega nasilja.

V diskusiji so si bili vsi govorniki na občnem zboru edini, da je vprašanje izseljencev preveč važno in resno, da bi ga pustili izigravati od ljudi, ki imajo pri tem le svoje namene, ne pa skupnih interesov vseh izseljencev. V borbi za priznanje zahtev izseljencev ne gre za formalno-pravno vprašanje značaja pripora, temveč za vprašanje enakopravnosti žrtev fašizma slovenske narodnosti z žrtvami fašizma nemškega jezika. Vsako razlikovanje med enim in drugimi pomeni dejansko nadaljevanje krivice, ki je bila v času nacizma izvajana nad izseljenci.

Občni zbor je izrekel dosedanemu odboru priznanje za njegovo delo in mu ponovno poveril vodstvo organizacije.

je uspeh njegovega poslanstva odvisen od razgovorov s politiki prizadetih dežel na Bližnjem vzhodu. Doslej se je razgovarjal z libanonskim ministrom za javna dela, ki je predlagal razširitev demilitarizirane cone in nadzorstva OZN v Palestini. S pred-

sednikom egiptске vlade Naserjem je v Kairu razpravljal o zmanjšanju napetosti na demarkacijski črti in o omejitvi incidentov med egiptskimi in izraelskimi stražami. Svoj mirovni načrt glede najbolj občutljivih točk — demilitarizirane cone pri El Auja in obmejnega področja pri Gazi — je Hammarskjöld predložil tudi izraelskemu ministrskemu predsedniku Ben Gurionu.

Libanonska vlada je izjavila, da bodo arabske dežele na konferenci svojih zunanjih ministrov zavzele skupno stališče do predlogov generalnega tajnika OZN.

Sovjetska zveza pozdravlja prizadevanje OZN

V zvezi s položajem na Bližnjem vzhodu je sovjetsko zunanje ministrstvo pozdravilo prizadevanje OZN, da bi se dosegla pomiritev med Izraelom in arabskimi državami. V tri točke obsegajoči sovjetski izjavi je rečeno, da bo Sovjetska zveza podpirala vsako akcijo Združenih narodov, ki prispeva k utrditvi miru na Bližnjem vzhodu. Vse ukrepe s tem ciljem pa je treba izvesti brez slehernega zunanjega vmešavanja. Glede vprašanja Palestine je Sovjetska zveza pripravljena podpirati tako rešitev, ki bi upoštevala interese vseh prizadetih.

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — V Milanu se bo jutri začelo zasedanje italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice. V prizadevanju za utrditev gospodarskih zvez med Jugoslavijo in Italijo bodo razpravljali predvsem o razširitvi tehničnega sodelovanja v industriji, kmetijstvu in gradbeništvu. Verjetno bo prišlo tudi do ustanovitve skupnega odbora z nalogo odpravljanja vseh težav, ki bi nastale v trgovinski izmenjavi med obema državama. Ta izmenjava je dosegla lani na podlagi trgovinske pogodbe rekordno višino.

Trst. — Zaradi resnega gospodarskega položaja in negotove prihodnosti se v zadnjih letih mnogo mladih pa tudi starejših Tržačanov seli v tujino. Samo s posredovanjem izseljeniške organizacije CIME se je doslej izselilo že nad 8.300 Tržačanov v Avstralijo. Dejansko pa se jih je izselilo še mnogo več, vendar pa uradni podatki o celotnem obsegu izseljevanja s Tržaškega področja niso znani.

Pariz. — Državni tajnik v francoskem zunanjem ministrstvu je potrdil, da je Francija pripravljena pripoznati priključitev Posarja k Nemčiji, hkrati pa je poudaril, da je sleherni politični ureditev posarskega vprašanja odvisna od poprejšnje zaščite francoskih gospodarskih koristi v tej bogati industrijski pokrajini.

Washington. — Predsednik največje ameriške sindikalne organizacije — združene Ameriške federacije dela in Kongresa industrijskih organizacij — se je zavzel za popolno samoodločbo ciprskega naroda. Dejal je, da je organizacija pripravljena ponuditi dobre usluge, da bi britanska vlada razveljavila svoj sklep o izgonu nadškofa Makariosa.

Pariz. — Nedavno je dobavila Francija Izraelu 8 izmed dvanajstih lovskih letal tipa »Mister«, ki jih bo izročila Izraelu na podlagi sporazuma, sklenjenega pred nekaj meseci med obema državama.

Kopenhagen. — Danska policija iz Odensea je v nedeljo uporabljala policijske pse, da bi razgnala delavce — demonstrante. Delavci tega mesta so začeli stavkati že pretekli petek zato, ker sta vlada in parlament sklenila uveljaviti zakon, s katerim bodo urejene kolektivne pogodbe za dobo dveh let. Ta zakon pa je za delavce neugoden in so zategadelj začeli stavkati. Policija je aretirala tudi nekaj delavcev.

London. — Londonska policija raziskuje vzroke požara v poslopju sovjetske poročevalne agencije TASS v Londonu. Gasilci domnevajo, da je do požara prišlo zaradi zažiga, ker so bili še pri glavnem vходу v poslopje sledovi benecina. Domnevajo, da so to povzročili begunci iz vzhodnih dežel, ker protestirajo proti obisku Bulganina in Hruščeva v Londonu.

New Delhi. — Indijski minister za finance je povedal, da bo Indija v drugem petletnem planu lahko uvažala iz ZDA presežke žita in maščob. Verjetno pa bo po njegovem mnenju potrebno tudi zvišanje kreditov za narodno obrambo.

New York. — Bivši ameriški predsednik Truman bo 11. maja s svojo ženo nastopil potovanje v Evropo. Truman hoče obiskati Francijo, Italijo, Belgijo, Nizozemsko in Anglijo, kjer bo na oxfordski univerzi promoviran za častnega doktorja.

Bagdad. — Velika Britanija se je odločila nuditi deželam bagdadskega pakta tehnično pomoč v višini 250.000 funtov šterlingov. Tudi Združene države Amerike se nameravajo odločiti za podoben ukrep.

Tunis. — Tuniška ustavodajna skupščina je sprejela resolucijo, s katero priporočajo vladi, naj nemudoma stori ukrepe za upostavitve varnosti in reda v deželi. Resolucija predvideva, da bodo pozvali tuniške upornike, naj v tednu dni prenehajo s sedanjimi akcijami.

Trst. — V ponedeljek se je v Vidmu sestala mešana jugoslovansko-italijanska komisija za izvajanje sklepov Videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu.

Enakopravnost madžarske manjšine v Sloveniji

Na skrajnem severovzhodnem koncu Slovenije, v Prekmurju, ki meji ob Madžarsko, pripada del prebivalstva madžarski narodnosti. Kakor na sploh v Jugoslaviji za vse pripadnike narodnostnih manjšin, je tudi v Prekmurju preskrbljeno za šolsko izobrazbo madžarske mladine v materinskem jeziku. Socialistična državna in družbena ureditev namreč ne pozna narodnostne neenakopravnosti, marveč nudi vsem državljanom ne glede na jezikovno in narodnostno pripadnost enake pogoje in možnosti za kulturni in gospodarski razvoj.

Otroci madžarske narodne skupine v Prekmurju se v osnovnih šolah in osemletkah učijo v svojem materinskem jeziku, slovenščino pa imajo kot učni predmet. Učenci madžarske narodnosti pa imajo v Lendavi tudi nižjo gimnazijo. V šestih madžarskih oddelkih te gimnazije je sedaj 186 dijakov. Višje šole v madžarskem jeziku pa lahko obiskujejo v Vojvodini, kjer je madžarska manjšina številčno močnejša in ima na razpolago tudi višje šolstvo v svojem jeziku.

Enakopravnost madžarske narodnostne manjšine v Prekmurju pa se seve ne odraža samo na področju šolstva, marveč predvsem tudi v tem, da njeni pripadniki s svojo šolsko izobrazbo v materinskem jeziku dobé enakovredno zaposlitev in so jim v enaki meri kakor Slovencem in brez slehernega zapostavljanja odprta vrata v vse službe.

Mentor Južne Tirolske umrl

V Bozenu je v starosti 71 let umrl mednarodno znani manjšinski politik, kanonik Michael Gamper.

Kot sin kmečkih staršev iz Južne Tirolske se je že v mladih letih živo zanimal za koristi svojega ljudstva. Po letu 1920 pa je neposredno posegel v borbo za narodnostne pravice Južnih Tirolcev in si kot sodelavec na predvojnih manjšinskih kongresih in še prav posebno kot sposoben manjšinski publicist pridobil mednarodni sloves.

Michael Gamper je bil dosleden zagovornik pravic svojega ljudstva in v borbi za te ni klonil tudi ne pred fašističnim nasiljem. Kljub široki razgledanosti pa se v našem vprašanju ni mogel dokopati do objektivne presoje, zaradi česar so »Dolomiten«, katerih glavni urednik je bil, prinesli od časa do časa članke o našem položaju, ki nikakor niso bili v skladu z načeli resnice in medmanjšinske solidarnosti, ki jih je sicer z vso vneto zagovarjal.

Južni Tirolci so z njegovo smrtjo izgubili brez dvoma najmarkantnejšo osebnost.

GOSPODARSKI DROBIŽ

V Sovjetski zvezi pričakujejo turiste

Ankudunov, ravnatelj sovjetskega državnega turističnega urada, je izjavil, da je urad sklenil s 25 državami dogovore o potovanju turistov v Sovjetsko zvezo v letošnjem letu. Med temi državami so poleg držav zaveznic Sovjetske zveze tudi Anglija, Zahodna Nemčija, Francija, Združene države Amerike in Indija. V zadnjih petih mesecih preteklega leta je prišlo v Sovjetsko zvezo 6000 tujih turistov in Ankudunov meni, da se bo letos številno zelo zvišalo.

Konj je vedno manj

Leta 1939 je bilo v Zahodni Nemčiji 1,5 milijona konj, lani pa samo 1,1 milijona. Konje izpodrivajo motorna vozila. Gospodarstveniki opozarjajo na škodo, ki nastaja zaradi tega. Pravijo, da je treba konje gojiti tudi zaradi mesa, ker je konjsko meso prav tako užitno kakor goveje. Med Nemci je proti uživanju konjskega mesa še precej predsodkov, ki izvirajo iz prejšnjih časov.

Narod brez narodne pesmi ni narod

Kot so se že nešteto zbrali koroški Slovenci na najrazličnejših prireditvah širom naše domovine, smo se preteklo nedeljo sešli v Celovcu v Srednji dvorani Doma glasbe, kjer so nastopali pevski zbori Slovenske prosvetne zveze z vseh krajev naše zemlje.

Že nekaj časa so nam lepaki naznanjali veliko kulturno prireditev, zato smo polni pričakovanj prihiteli v Celovec in napolnili dvorano, da bi prisluhnili našim zborom. Zakaj tudi ne bi, saj je narodna pesem last nas vseh, je vez, ki veže

na Koroškem čil in zdrav ter da je v njem trdna sila do življenja in obstoja.

Program koncerta je bil zelo obsežen in pester. Pesmi so nam razodevale skrivnosti narave, povedle so nas v doline in na planine, kjer dela in živi slovenski človek.

Z velikim navdušenjem so vsi navzoči sprejeli uvodne pesmi, ki jih je zapel moški zbor Kotmara ves — Bilčovs. Moškemu zboru so se po prvih pesmih pridružile še pevke in tako je stal pred nami mešani zbor, ki je prav tako ubrano zapel nadaljni dve pesmi. Val navdušenja je zlasti ve-

mladim zborom. Med drugimi je dirigiral pesem »V pregnanstvo«, ki jo je priredil po besedilu pesnice Milke Hartmanove. V njej pesnica izraža hrepenenje izseljenca po domači hiši, trdno voljo do življenja in upanje na prostost.

Svoj višek je koncert nedvomno dosegel z nastopom kotmirško-bilčovskega mešanega zboru, ki je s prodornim uspehom zapel novi venček narodnih pesmi »Mi smo mi«, sestavljen, harmoniziran, navežban in dirigiran od našega neumornega in ustvarjalnega glasbenika — samorastnika Pavleja Kernjaka. O tem njegovem najnovejšem delu je naš list obširneje pisal že ob nedavni prvi javni izvedbi na koncertu v Bilčovsu. Tudi v Celovcu je navdušena dvorana z vztrajnim ploskanjem izsilila ponovitev.

Zaključek koncerta je tvoril množični nastop vseh zborov, ki so občuteno zapeli eno naših najlepših pesmi, »Pojdam v Rute...«.

Od pesmi do pesmi je raslo navdušenje med občinstvom. Morda pa je v navalu navdušenja malokdo pomislil, koliko truda in naporov se skriva za tem uspehom. Truditi so se morali tako pevovodje, kakor tudi pevci. Večino so to mladi kmečki ljudje, ki podnevi delajo in kljub temu, da so zmučeni, žrtvujejo večerne ure za vaje.

Nimamo namena naštevati vrlin posameznih zborov, solistov in pevovodij. Z

Zahvala Slovenske prosvetne zveze

Slovenska prosvetna zveza se po uspešnem koncertu narodnih pesmi, ki je bil minulo nedeljo v Domu glasbe v Celovcu, najiskrenejše zahvaljuje vsem, ki so kakor koli doprinesli k uspehu. Predvsem velja zahvala marljivim pevovodjem in vsem pevcem ter društvenim odbornikom, ki so s svojo požrtvovalnostjo in predanostjo do skupne stvari pri vajah in drugih pripravah omogočili, da je prireditev tako lepo uspela.

Z enako vztrajnim delom in navdušenjem hočemo tudi v bodoče nadaljevati svojo dejavnost na področju pevsko-kulturnega ustvarjanja.

Celovec, dne 15. 4. 1956

Odbor.

vežbati. Tudi intonacija je bila vseskozi brezhibna, kar je pri takem nastopu zelo važno.

Na kratko lahko rečemo, da je bil ta koncert izredno uspešen in prava manifestacija koroške narodne pesmi.

Uspeli prireditvi je med drugimi gosti prisostvoval tudi dvorni svetnik in predstojnik kulturnega referata dr. Rudan kot uradni predstavnik deželne vlade, ki ga je predsednik SPZ dr. Fr. Zwitter pozdravil. Prav tako je izrazil dobrodošlico jugoslovanskemu generalnemu konzulu v Celovcu Dušanu Bravničarju s soprogo, konzulu Devideju in ostalim gostom. Predsednik SPZ je tudi prebral pismi, ki sta jih poslala deželni glavar Ferdinand Wedenig in

naša srca, ki nas družijo, kot pove lepa pesem »Rož, Podjuna, Zila, venec treh dolin...«

Naša koroška narodna pesem je pravi izraz slovenske duše, kajti izšla je iz našega ljudstva, iz domačih grud, iz naše slovenske zemlje. Zato doživljajo ljudje v teh pesmih sebe, svojo govorico, svoje delo, trpljenje in radosti. Kakor so naši predniki skrbno čuvali, skrivali in zakopavali zlatnike pred nasiljem turških napadalcev, prav tako skrbno so hranili in varovali skozi stoletja tudi narodno pesem, ki ji je stalno pretila nevarnost, da utone v pozabo pod tujim pritiskom. Naš narod pa je bil trden tudi v najhujšem času, ko so hitlerjevske tolpe divjale nad njim. Ni se pustil streti, temveč se je še bolj čvrsto združil in zapel tudi v izgnanstvu.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim poudaril, da narod brez narodne pesmi ni narod. So narodi, ki so, kakor Irci, skoraj že izgubili svoj jezik, ki pa so ga obnovili prav s svojo narodno pesmijo; ni pa naroda brez narodne pesmi. Zato sta tudi na Koroškem le dva naroda, ker sta le dve narodni pesmi, nemška in slovenska, tretje, windischarske, pa ni in je ni bilo, kakor tudi ni windischarskega naroda. Nedeljska manifestacija je bila jasen dokaz, da je naš rod

ljal mlademu solistu Franciju Stossierju iz Vrd pri Kotmari vesi, ki se je mnogim prvič predstavil. Zboroma je dirigiral komponist in centralni pevovodja Pavle Kernjak, ki je pravtako žel odkrito priznanje.

Mešani zbor iz Hodiš pod vodstvom Pavliča je s pesmijo »O predraga vas domača« izrazil vsa občutja, s katerimi je navezan kmet na rojstni kraj. Kljub temu, da je njegovo delo trdo, da gara od ranega jutra do poznega večera, pa vendar »Z nobenim purgarjem ne tavša«, kot so zapeli združeni zbori iz Podjune pod vodstvom Foltija Hartmana.

Pesmici »Sem še mihna bva« in »Nocoj je dr na ušna noč«, ki so ju zapeli Združeni zbori Podjune, sta nam razkrili srca deklet in fantov. Zivo sta nam priklicali v spomin zaljubljenega mladeniča, okence z nageljni in rožmarinom, za križi pa obraz izvoljenke.

Pod vodstvom spretnega Simeja Wrulaha pa so vnesli v dvorano planinskega duha pevci z visokih Radiš in to s pesmijo »Na planine...«.

Obenem smo se v nedeljo spominjali tudi težkih dni izgnanstva, saj je ravno ta dan minilo 14 let odkar so bile množične izselitve koroških Slovencev. In tudi iz tega časa imamo svoje pesmi.

Pevovodja in komponist Janez Petjak iz Globasnice je kot gost nastopal s svojim

Obe sliki foto Zuber

mirno dušo pa lahko priznamo, da nismo bili razočarani. Vsi navdušeni smo šli iz dvorane, saj je bil ta koncert za slehernega pravo doživetje. Zbori pojo ubrano in razpolagajo z izredno koncentracijo. Naravnost presenetilo je lepo in muzikalno fraziranje ter umirjena, a dovoljna dinamika. Pevci so peli s takim notranjim žarom in ljubeznijo, da so nas pesmi vse prevzele. Seveda so do tega uspeha privedli v prvi vrsti tudi sposobni zborovodje, ki so znali pevske talente pravilno iz-

namestnik deželnega glavarja Mathias Krassnig. Deželni glavar je zapisal: »Za vaše povabilo na koncert slovenskih narodnih pesmi se najlepše zahvaljujem. Na žalost sem zaradi zborovanjskih obveznosti na Zgornjem Koroškem zadržan in ne morem prisostvovati koncertu. Prosim, da mojo odsotnost opravičite. Želim vam tem potom največ uspeha.«

Podobno se je glasilo tudi pismo namestnika deželnega glavarja, ki je bil prav ta (Nadaljevanje na 4. strani)

Marija Janežič:

Doprinos koroških Slovencev k občeslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Med nove koroške kulturne delavce, med mlajši rod, ki je delno nadaljeval z Gutsmanovo smerjo in razširil svoje delovanje tudi na druga torišča, prištevamo graščinskega oskrbnika Frana Grundtnerja, celovskega profesorja Matijo Ahaclja in dva duhovnika, oba čbeličarja (Kranjska Čbelica je bila pesniški almanah, to je letna zbirka izvornih in prevedenih umetnih in narodnih pesmi, ki je izhajala v Ljubljani v letih 1830, 1831, 1832, 1834, 1848. Glavni čbeličar je bil France Prešeren. — Op. ured.), Matijo Schneiderja in Urbana Jarnika. Njihovega doprinosa k obči slovenski književnosti, posebno Jarnikovega, ne moremo prezreti. Fran Kidrič imenuje te može učene slaviste, njih delovanje, pa pravi, da je izrazito preporodno usmerjeno. Res pomeni doba okoli 1800 — 1830 za slovensko kulturo na Koroškem pravi preporod. Poleg učenih slavistov v Celovcu pojejo in ustvarjajo na podeželju Drabosnjak, Andreaš in drugi bukovniki.

Najstarejši izmed omenjenih kulturnih delavcev je Fran Grundtner (1767 do 1827), o njem vemo le to, da je bil doma iz Libelič in bil nadzornik velikih posestev grofa Ferdinanda Eggerja na Koroškem. Bival je navadno v Celovcu, imel je največjo slavistično

knjižnico in je bil odličen poznavalec koroških narečij. O njem poroča Jarnik Primcu v pismu januarja 1811, „da je spisal že več pesmi in da ga bo treba pritegniti v naš krog“. Leta 1809 je na prošnjo celovskega okrožnega glavarja prevedel dve pesmi iz Collinovih *Wehrmachtlieder*, in sicer pesmi *Deželski bran* in *Zenin*, ki jih hrani Zgodovinsko društvo v Celovcu. Grundtner je zbiral gradivo in nameraval izdati slovensko knjigo o sadreji, katero je šele Jarnik dokončal in izdal.

Drugi je bil profesor matematike na celovškem liceju in predsednik kmetijske družbe v Celovcu Matija Ahaclj (1779 do 1845) iz Št. Jakoba v Rožu. Kot človek je bil Ahaclj podoben Antonu Janežiču in je rad pomagal mladini, jo gmotno podpiral, ji kupoval slovenske knjige in skrbel za njeno izobrazbo. Skrbel je tudi za izobrazbo preprostega ljudstva, na njegovem stanovanju je Slomšek poučeval slovenski jezik, tam se je shajalo tudi celovško Slovensko društvo. Največ zaslug si je pridobil na narodno-gospodarskem področju. Dopisoval je v Carinijo in druge liste. V slovenski književnosti pa si je ustvaril skromen sloves s pesmarico *Pesme po Korosbkim in Shtajarskim snane* v Celovcu 1833, ki je bila plod njegovega sodelovanja s Slomškom.

6

Knjižica je doživela več izdaj (1838, 1852, 1855), kar je dokaz, da jo je ljudstvo toplo sprejelo. To je prva slovenska posvetna pesmarica z melodijami. V njej so objavili svoje pesmi poleg Slomška, Jarnika in Andreaša tudi drugi novinci. Zbirka vsebuje pesmi preproste, vsakdanje vsebine, brez poetične globine, ki opevajo letne čase, mladost itd. in so brez večje umetniške vrednosti.

S slovensko pesmijo je poskusil tudi duhovnik Matija Schneider (1784 do 1831), doma iz Št. Ilja ob Dravi. Kot kaplan je služboval v Štebnu na Zilji, v Zabnicah, v Tinjah, leta 1815 je bil profesor moralke in podravnatelj teološkega študija v Celovcu, od 1820 pa je bil v Grazu priklenjen na bolniško posteljo. Schneider je poleg Jarnika edini koroški čbeličar, kot pesnik je bil boljši od Frana Grundtnerja. Več o Schneiderju izvemo iz Jarnikovih pisem Primcu, kateremu poroča o Schneiderjevih prispevkih za slovar in ga hvali kot dobrega poznavalca „starega in novega slovenskega jezika“, navdušenega Slovana in kot dobrega pesnika. O zadnjem pravi: *Er verfertigte auch manche Gedichte, die seine schönen Talente an den Tag legen*. O njegovem pesnikovanju moremo le sklepati, kajti ohranila se je ena sama pesem v Kranjski Čbelici (5. zvezek 1848) in sicer pesem *Posrčenje*. Jezikovno je pesem dobra, nekaj koroških značilnosti je ne moti, tudi Schneiderjev verz gladko teče. Schneiderju pripisujejo še leta 1888 najden, danes zopet izgubljen rokopis iz leta 1817 z naslovom *Basne tud za pokušino*, ki je obsegal

384 strani in je bil datiran Wrata, 12. oktobra 1817; vseboval je 42 pesmi, o katerih pravi najditelj V. Anton Globočnik, da so brez večje umetniške, pač pa zgodovinske vrednosti. Pesmi so domoljubnega značaja, v njih je opozarjal avtor svoje rojake na njih slovensko preteklost, jih svaril pred pomemčevanjem, klical slovenske brate na pomoč in tako dalje. V rokopisu je bila še drama v verzih *Ulrich grof Celjsky*. O njej pravi Trstenjak v Slovenskem gledališču, da je to prva slovenska izvorna drama. Anonimni pisec se sprašuje v Slovenskem narodu 1888, šte. 48, *kdo bi mogel biti ta mož, ki se je v skoro popolnoma pomemčeni deželi tako navduševal za narod*.

Najpomembnejši med koroškimi preporoditelji je bil pesnik, narodopisec, zgodovinar in jezikoslovec Urban Jarnik, ki si je s svojim vsestranskim delovanjem pridobil častno mesto ne le v koroški, temveč tudi v obči slovenski književnosti. Po rodu je bil Ziljan, sin kmeta in gostilničarja, rojen na Potoce pri Štebnu 11. marca 1784. Gimnazijo je obiskoval v Celovcu, bogoslovje v Celovcu in Grazu. Leta 1806 je bil posvečen, nato je služboval kot kaplan v Čajncih in v Podkrnosu blizu Celovca do 1810. Kot mestni kaplan v Celovcu pa od 1811 do 1818. Nato je bil župnik v nemškem Šmihelu na Gosposvetskem polju, od 1827 do svoje smrti 11. junija 1844 pa v Blatogradu, v danes že pomemčenemu Moosburgu nad Vrbskim jezerom.

(Se nadaljuje)

Velikovec

Minuli teden se je na Dolingerjevi žagi v Velikovcu primerila huda delovna nesreča. Iz nepojasnjenega vzroka so se s skladanice podrle deske in pritisnile 30-letnega žagarja Jerneja Ladinika h krožni žagi. Žaga ga je zgrabila ter mu tik pod komolcem skoraj odrezala desno roko. Ponesrečenega žagarja so nemudoma prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Žvabek

Kmečka opravila na polju, v gozdu, na skednju in v hlevu so pogosto vir delovnih nezgod, ki zadenejo ljudi pri izpolnjevanju svojih dolžnosti. Pri krmljenju živine podivja včasih kakšno govedo, kakor se je nedavno primerilo tudi pri Skublu na Bregu pri Žvabeku. Enainsedemdesetletna Neža Skubl je krmila živino, ko jo je nenadoma napadla krava ter jo potlačila na tla. Priletna žena je utrpela precejšnje poškodbe, vendar se ni pustila prepeljati v bolnišnico in je rajši ostala v domači oskrbi.

Celovec

Preskrba s stanovanji je v Celovcu še vedno zelo pereče vprašanje. Priznati je treba, da se občina po svojih močeh prizadeva, temu pomanjkanju vsaj delno od pomoči. Največja zasluga na tem področju velja županovemu namestniku in finančnemu referentu občine Pogačniku. Tako je mogel v petek minulega tedna celovski župan Graf spet zasaditi lopato za pričetek gradnje dveh stanovanjskih objektov v dveh celovških ulicah.

Na Velikovški cesti so pričeli graditi dva stanovanjska bloka, katerih vsak bo imel po 40 stanovanj. V Pavličevi ulici pa so pričeli graditi šestnadstropno hišo za 12 stanovanj. Preračunano je, da bosta stanovanjska bloka na Velikovški cesti stala 4,5 milijona šilingov, stavba v Pavličevi ulici pa 1,5 milijona šilingov. Ker v rednem občinskem proračunu za gradnje stanovanjskih hiš ni predvidenih potrebnih sredstev, mora občina najeti posojila v

Zlata opojnost na Dunaju! Ali je tedaj treba dolgo preudarjati? »Glücksstelle Michaelovits« Dunaj I., Wipplingerstrasse 21 »An der Hohen Brücke« plačuje od loterije do loterije veliko milijonov svojim srečnim odjemalcem. Berite danes priloženi barvni prospekt in Vaša bodočnost se kmalu lahko obrne na dobro.

okviru izrednega proračuna. Župan Graf se je v svojem nagovoru zahvalil socialnemu ministru Prokschu, zveznemu svetniku Weikhartu, deželnemu glavarju Wedenigu in deželnemu svetniku Scheiberju, ki so s svojim trudom pomagali občini doseči potrebna sredstva za gradnje.

Beljak

V Friedensparksu v Beljaku so končali gradnjo novega sodobnega šolskega splotja. Vsem modernim učnim zahtevam ustrezajoči prostori so opremljeni za sprejem 500 učencev, fantov in deklet, ki so doslej hodili v Perau- in Khevenhülleršolo. To soboto bodo učitelji vsak svoj razred povedli v šolo, da si bodo šolarji lahko ogledali svoje nove učne prostore. Čeprav bo uradna otvoritev nove šole šele pozneje, bodo v njej s poukom pričeli že prihodnji teden.

Narod brez narodne pesmi ni narod

(Nadaljevanje s 3. strani)

ko zaradi predvolilnih zborovanj zadržan in je prosil, da se njegovo odsotnost opraviči.

Upamo, da so tudi naši gostje na koncertu odnesli najlepše vtise in hočejo dati s svojimi priznanji, enako kakor mi vsi, pevcem vzpodbudo k nadaljnjemu delovanju in nastopanju.

Nedeljska manifestacija naše lepe narodne pesmi nam bo ostala v trajnem spominu. Obenem pa je bila ta prireditev tudi pregled naših sil na tem področju. Z veseljem lahko ugotovljamo, da naša pesem še živi in da bo živela še naprej, saj so med pevci mlade sile, ki znajo naše občinstvo navdušiti in vzpodbujati. Kakor vsak narod, ljubimo tudi mi to, kar nam je najdražje; svoj materini jezik, svojo narodno pesem in svoj dom.

Socialistično volilno zborovanje v Bilčovsu

Minulo soboto zvečer je bilo v Bilčovsu pri Miklavžu dobro obiskano socialistično volilno zborovanje. Zanimanje in pozornost, s katero so zborovalci sledili izvajanjem govornika, namestnika deželnega glavarja Krassniga, je bil dokaz, da so povedane misli odobravalni in si jih osvajali.

Najprej je bil v zanimivem filmu prikazan vzpon in napredek raznih koroških krajev v zadnjih letih. Nato je govornik stvarno in izčrpno obravnaval najrazličnejša vprašanja iz gospodarskega in političnega življenja v državi in deželi ter pokazal prizadevanje in pozitivne uspehe dejavnosti socialistične stranke na številnih področjih. Vse delo stranke je usmerjeno za koristi splošne blaginje vseh, predvsem pa velja zaščiti delovnega človeka, delavca, obrtnika in kmeta pred izkoriščanjem po velikih kapitalističnih mogotcih ter skrbi za človeka vredno življenje na stara leta. Mali delovni človek je vedno našel v socialistični stranki svoje zatočišče in oporo. K malim ljudem spadamo tudi mi, saj med nami ni kapitalistov in veleposestnikov, temveč se z velikimi naporji in težavami pehamo za svoj obstanek. Svoje glavo bomo oddali stranki, ki je delavcem in delovnemu kmetu priborila že mnogo koristnih pridobitev.

Pravilno je, da pridejo temeljne surovine, naravno bogastvo, kakor nafta, železo, premog itd. v državne roke, da so podržavljene, ker bodo na ta način pri dobičku

Št. Jakob v Rožu

Minulo soboto je kmet Franc Kotnik vlačil na njivi v bližini Velike vesi v šentjakovski občini. Pri tej svoji pomladanski zaposlitvi na polju se je hudo ponesrečil. Iz nepojasnjenega vzroka se je konj nenadoma splašil in pričel dirjati. Nesrečni kmet se ni mogel pravočasno rešiti ter je prišel pod brano in se hudo poškodoval. Polomil si je več reber, poškodoval prsni koš ter zadobil še druge poškodbe. Hudo ponesrečenega so prepeljali v bolnišnico v Celovec.

Šmihel nad Pliberkom

Na cesti v bližini Šmihela se je nedavno zaletel pes v motorno kolo pečarja Jožefa Raderja iz Pliberka. Motociklist je strmo glavil, na srečo pa se je le lažje poškodoval.

Zgornja vesca

Nedavno je za vedno zatisnila svoje oči Košarjeva Klara pri Luciji na Gori. Dosegla je starost 84. let. Rajna je bila sestra Košarjevega očeta, ki edini še živi od šestih bratov in sester. Klara je vse svoje življenjske sile in delovne moči posvetila domači hiši. Najprej je marljivo pomagala svojemu očetu, za njim bratu, zadnja leta pa svojemu nečaku. Pri hiši je pestovala otroke treh rodov. Za vse je skrbela kot lastna dobra mati. Rada je tudi zvonila in ko še včasih nihče ni zapazil, je že naznanjala, da se bliža nevihta. Običajno se ni motila in vsi smo lahko napeli vse sile, da smo se pripravili, kar je bilo v poletju zelo koristno.

Pokojna Klara nikdar ni storila nikomur

Ščitimo travnike in gozdove pred požari

Iz mnogih krajev naše dežele poročajo o požarih na travnikih in v gozdovih. Požari, ki povzročajo manjšo in pogosto tudi večjo škodo, so po večini pripisati lakomnosti ljudi, ki zažigajo suho travo, grmovje ter ob čiščenju travnikov nagrabljeno hosto in listje. Često povzročajo požare iskre iz lokomotiv in prav pogosto otroci, ki se igrajo z ognjem. Suho vreme in veter pa požare silno pospešujeta.

V zadnjem času se je primerilo nešteto požarnih škod. V sredo minulega tedna je na primer nastal požar na travniku kmetice Matilde Černko vzhodno od Zgornjih Libuč, ki se je razširil na gozdno parcelo in povzročil okoli 2000 šilingov škode. Domnevajo, da je ogenj nastal zaradi tega, ker je nekdo vrgel proč gorečo vžigalico.

Na selu v občini Škocijan sta dva šolarja zanetila suho travo. Ogenj se je razširil na gozdno parcelo posestnika Janeza Povodna in poškodoval okoli 1000 kvadratnih metrov mlade gozdne kulture. — V bližini Šmohorja je minuli teden izbruhnil gozd-

udeleženi vsi državljani in ne samo posamezni domači in tuji kapitalisti. Če zahtevajo socialisti podržavljenje teh surovin, naj se nihče ne boji, da bo podržavljena tudi privatna lastnina delovnega človeka in našega malega ter srednjega kmeta.

Govornik se je dotaknil tudi manjšinskih pravic, ki jih je treba koroškim Slovincem priznati, kakor to določa člen 7 državne pogodbe. Podčrtal je, da so z državno pogodbo, z njo pa tudi s členom 7 soglašale brez izjeme vse stranke in je država s podpisom prevzela obveznost, da bo te določbe tudi izpolnila. Govornik se je spomnil tudi obletnice nacistične nasilne izselitve koroških slovenskih družin ter dejal, naj nam bo ta žalostni spominski dan opomin, da je treba uničiti izrodke šovinizma v koreninah.

Prepričajte se, če ste vpisani v volilnem imeniku

Od 15. aprila do vključno 24. aprila morajo biti volilni imeniki pri vseh občinskih uradih javno na vpogled. Pri sestavljanju imenikov se lahko vedno primeri, da je kakšen volilni upravičenec iz kakršnega koli vzroka izpuščen. Kdor pa ni v seznamu, na dan volitev ne more voliti. Volilni imeniki so na vpogled, da se vsakdo lahko prepriča, če je v seznamu tudi vpisan. Zato izkoristite te dneve in pogledite v imenike ter si zagotovite volilno pravico.

nič žalega, bila je zvesta in zanesljiva, svoj čas je izpolnila s koristnim delom tik do smrti. Za Košarjevo hišo je bila pravi blagoslov. Vse svoje življenje je bila zavedna in zvesta svojemu narodu ter je storila tudi narodno dolžnost, kadar koli je bilo potrebno. Naj si pokojna Klara spočije v miru, mi pa jo bomo ohranili v blagem spominu.

Žihpolje

V Vršči vesi v občini Žihpolje je učitelj Bernard Strauss pomagal pri branjanju travnika. Ko se je konj nenadoma splašil in naglo potegnil, je učitelj padel pod brano in ta ga je vlekla kakih 150 metrov po travniku. Pri tej nesreči se je na levi roki hudo poškodoval ter so ga morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Podljubelj

Pred nekaj dnevi se je Lipeju Koleniku, ki je zaposlen v tiskarni v Podljubelju, primerila precej huda delovna nezgoda. Ko je napravljval drva za topilno peč, se je vsekalo ter se globoko ranil na levi roki. Podati se je moral v bolnišnico za nezgode v Celovcu, kjer mu želimo, da bi mu pod strokovnim nadzorstvom zdravnikov kmalu zacelila rana.

Nenavaden nočni obisk

Nemalo je bil presenečen ter se je tudi prestrašil neki zakonski par v Reitschulgasse, ko se je v noči od ponedeljka na torek minulega tedna v spalnici nenadoma

V Ljubljani je umrl odvetnik dr. Anton Urbanc

Minuli torek so na Žalah položili v sveži grob dr. Antona Urbanca, odvetnika v Ljubljani. Pokojni dr. Urbanc je bil koroški rojak in njegova rojstna vas Štefan v Zilji. Svojemu ziljskemu značaju in zanimanju za koroške Slovence je ostal zvest vse svoje življenje. Po letu 1920 je končal pravne študije v Jugoslaviji ter odprl odvetniško pisarno v Ljubljani, kjer je ostal do svoje smrti. Posebno poznan je bil kot vnet zbiratelj bibliofilskih knjižnih izdaj, v zadnjih letih pa kot agilen sotrudnik Plinarskega vestnika. Poročil se je z Milačevo hčerko, učiteljico Katico, katere sorodniki so tudi na Blatu in v Žvabeku pri Pliberku.

Z dr. Urbancem je spet legel v grob eden iz vrst slovenskih inteligentov, ki so po plebiscitu po sili razmer odšli iz Koroške, da so si ustvarili eksistenco v inozemstvu. Preostalih sorodnikom pokojnega izrekamo iskreno sožalje.

Velik napredek elektrifikacije na Koroškem

Statistika o napredku elektrifikacije koroškega gospodarstva govori o zelo močnem razvoju na tem področju. Dočim je štela KELAG leta 1948 38.183 odjemalcev toka, jih je bilo leta 1953 že 52.901, ob koncu minulega leta pa 73.971. Leta 1948 je bilo na Koroškem 362 transformatorskih postaj, danes pa jih je 949. Omrežje visoke napetosti je znašalo leta 1948 dolžino 1086 kilometrov, ob koncu leta 1955 pa že 1987. Dolžina omrežja nizke napetosti je narasla v istem časovnem razdobju od 1700 na 3840 kilometrov.

Proizvodnja KELAG-ovih lastnih elektrarn se je dvignila od 49,5 milijona kilovatnih ur v letu 1949 na 108 milijonov kilovatnih ur leta 1955. Dočim je potrošnja električnega toka v vsej državi leta 1955 v primeri s prejšnjim letom narasla za okoli 12 odstotkov, se je na Koroškem dvignila za okoli 25 odstotkov.

Za leto 1957 predvideva KELAG za gradnje vsoto 66 milijonov šilingov ter bo skušala v doglednem času preskrbeti poslednjo gorsko vas z električno energijo in svetlobo.

Tragična smrt malega fantka

V Rutah pri Plajberku je petletni fantek Robert Verhojnik končal na nesrečen način svoje mlado življenje. Fant je tekel za nekim tovornim avtom in ko je šofer vozilo zavrl in vozil nekoliko nazaj, da bi zadensko zavil z občinske ceste na glavno cesto, je otrok padel in zadnje kolo težkega voza ga je povozilo. Eno uro po nesreči je deček umrl. Šofer otroka prej sploh ni zapazil.

pojaval neznan moški, ki se je pričel slatičiti, da je kazalo kakor da se hoče za vsako ceno vleči spat. Prav nič se ni zmenil za proteste zakoncev in vpitja na pomoč. Kazalo je, da je zelo potreben spanja in da se gotovo ni zavedal, da je zašel v tujo sobo. Na vpitje preplašenih zakoncev je prihitel njun zet, ki je tujega moža kratko in malo vrgel na prosto. Zjutraj pa so ugotovili, da je pustil v sobi svoj plašč in še nekaj drugih kosov oblačil. V plašču so našli tudi štiri srečke za tombo. Kakor kaže, je bil mož tako pijan, da ni vedel kaj je delal in tudi ne ve kje je pustil svoje stvari, ker jih še ni šel iskat. Urad za najdene stvari pri policijski direkciji ga poziva, da tam lahko dvigne svoje stvari.

KOLENDAR

Petek, 20. april: Neža
Sobota, 21. april: Anzelm
Nedelja, 22. april: Soter
Ponedeljek, 23. april: Vojteh
Torek, 24. april: Jurič
Sreda, 25. april: Marko
Četrtek, 26. april: Klet i. M.

ZANIMIVOSTI

Zmrznjene rože v Ženevi

V Ženevi praznujejo vsako leto junija »Teden rož«. Letos bodo morali praznovanje odpovedati, ker je med februarjem mrazom zmrznilo okoli 70 % vseh cvetličnih nasadov. Mesto bo imelo menda zaradi tega velikansko škodo, ker ta teden je bil vedno vir lepih dohodkov.

Nerazložna pisava

Zaradi nerazložne pisave na napotnici so pred nedavnim v neki škotski bolnici baje amputirali srednji (middle) prst namesto malega (little). Razen tega primera prinaša neki škotski zdravniški časopis še opise različnih drugih podobnih primerov in nesreč zaradi nerazložne pisave. Baje so na Škotskem začeli hud boj proti nerazložnemu pisanju na receptih, na napotilih in podobno.

V zobeh birokracije

Angleški rudar Thomas Bains je zašel v zobovje birokracije. Občina domačega mesta mu je namreč poslala pismo, v katerem zahteva, da mora podreti garažo, ki jo je postavil poleg svoje hiše. Občinski svet pa je pripisal, da bo smel na ruševinah stare sezidati povsem novo stavbo iste velikosti in oblike kot je njegova sedanja garaža. Tudi staro gradivo bo smel uporabiti. In vzrok? Bains je gradbenemu uradu predložil črno-bel stavbni načrt namesto porbarvanega.

Peščen vihar

Združene države Amerike so letos doživele prvi večji peščen vihar. Peščen vihar je divjal v širini 1200 km čez kontinent med Cheyennom v Wyomingu in Wacu v Teksasu. Vihar je vrtinčil peščene oblake do 3000 metrov visoko. Za njim so ostale le ruševine, opustošena polja, travniki in razkropljene črede. V vzhodnem delu države Colorado so ocenili veliko škodo. Vihar je uničil 70 odstotkov vsega zimskega pridelka.

148. let življenja

Predsednik Prezidija Vrhovnega sovjeta maršal Vorosilov je ob 148. rojstnem dnevu odlikoval z »Rdečo zastavo dela« poljskega delavca Eivasova Mahmuda v Azerbajdžanu. — Lepa starost!

Rešitev križanke iz štev. 14

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. par, 3. radio, 7. ar, 8. roka, 9. en, 11. so, 12. or, 14. ena, 16. ose, 17. le, 20. tm, 21. ali, 22. tla, 24. da, 25. ko, 26. tr, 28. seno, 29. ep, 31. opera, 32. rja.
Navpično: 1. pa, 2. are, 3. rosa, 4. ako, 5. da, 6. oprema, 10. ne, 12. ost, 13. hladno, 15. na, 18. Ela, 19. al, 22. tona, 23. at, 25. ker, 27. rej, 28. se, 30. pa.

Novi Miljenčki

Marko si je na komandi uredil brivnico kar na prostem. Za veliko barako si je prinesel majhen stolček za s ranke, brivski pribor pa si je razvrstil na podboju okna. Tega jutra je bil Miloš že nekajkrat na vrsti, toda vedno je odstopil svojo prednost drugim. Končno sta ostala sama. Pa Tudi zdaj ni hotel sedeti na ponujeni stolček. »Morda pride prav v trenutku, ko bi bil namiljen,« je pomislil in spet poškilil proti kampu. Mario je bil slabe volje, skorajda žalosten.

Miloš je računal: pred dobre pol ure je trobentač klical k apelu; preden se kampo zbere in preden jih prestejejo, bo minilo najmanj pol ure; Paa je danes dežurni; ko je z apelo govora, pride takoj na komando; vsak čas mora biti tu... Spet mu je pogled ušel k vratom, ki držijo v kampo... »Zadnje dni ga ne morem ujeti. Morda se me izogiba, morda me ne vidi? Se mu nepresano mudi? Tu mi ne bo ušel. Moram priti na čisto z njim.«

Najvišja konstrukcija na svetu

479 metrov je najvišja konstrukcija na svetu! V bližini Stockholma gradijo televizijski stolp visok 510 metrov. Medtem postavljajo v državi Alabama (ZDA) televizijski stolp, ki bo segal 526 metrov visoko v nebo. Toda v bližini Oklahome (prav tako v ZDA), je že postavljen 479 m

Mogočno se dviga nad mestom Parizom Eiffelov stolp, ki ga občuduje prenekaateri obiskovalec tega mesta.

visok stolp kovinske konstrukcije, ki predstavlja doslej najvišjo konstrukcijo na svetu. Empire Building v New Yorku je skupaj s televizijsko anteno (doslej je predstavljal najvišjo zgradbo na svetu), visok 30 metrov manj, torej 449 metrov. Televizijski stolp v Oklahomi »pokrije«

17 500 kvadratnih kilometrov in omogoča sprejem 2 500 000 televizijskim naročnikom. Prav na vrhu ima dve 25 metrov dolgi anteni. Celotna konstrukcija je jeklena in postavili so jo v manj kot desetih mesecih. Za primer povejmo, da so Eiffelov stolp v Parizu gradili 4 leta in je veljal

(1889 leta) 8 milijonov zlatih frankov. Visok je 315 metrov in njegov vrh niha pri močnem viharju tudi za 40 cm proč od navpične osi. Stolp v Oklahomi pa je težak 600 ton in lahko kljubuje tudi najhujšim viharjem tistih krajev, kjer doseže včasih brzina vetra tudi do 250 kilometrov na uro.

Tudi vladarji strastni zbiralci znamk

Mnogo je bilo vladarjev, ki so našli uteho v znamkah. ko so morali zapustiti prestol. Tako slovi na primer bogata zbirka španskih znamk kralja Alfonza XIII. Ruska carja Aleksander III. in Nikolaj II. sta bila vneta filatelista in je pozneje sovjetska vlada prodala njuni zbirki znamk za visok znesek. Tudi sultan Abdul Hamid je imel krasno zbirko, ki jo je prodal londonskim trgovcem, ko je moral zbežati iz domovine. Egiptovski kralj Fuad je imel ogromno zbirko znamk obsegajočo 35 albumov. Zapustil jo je svojemu sinu, poznejšemu kralju Faruku, ki jo je še izpopolnil. Ko je romunski kralj Karol živel kot izgnanec v Parizu, se je mnogo pečal z zbiranjem

znamk. Na veliki filatelistični razstavi v Bukarešti leta 1932 je bila razstavljena tudi njegova obsežna zbirka znamk.

Znano je, da je imel dragoceno zbirko znamk angleški kralj Jurij V., v kateri so bile razen znamk angleškega imperija tudi največje redkosti sveta. To zbirko je kasneje podaril svojemu sinu, Kentskemu vojvodi. Tudi najstarejši sin kralja Jurija V., vojvoda Windsorski, poznejši kralj Edvard VII., je bil strasten zbiralec znamk.

Prav tako je bil veliki filatelista ameriški predsednik Roosevelt. Znamke je začel zbirati, ko mu je bilo komaj osem let. Bil je član ameriške filatelistične zveze in se je udeleževal redno njenih sej.

Po deželi polnočnega sonca

Krožna potovanja so na Švedskem specifična oblika turizma. Medtem ko druge dežele organizirajo krožna potovanja z ladjami, z avtobusi ipd. je Švedska vključila v to mrežo potovalnih možnosti tudi svoje železnice. Najbolj zanimiva je brez dvoma pot na Daljni sever, v polarni krog. V ta namen so Švedi izkoristili svojo močno razširjeno mrežo povsem elektrificiranih železnic.

Na nekaj progah imajo posebne vlake, ki niso samo prevozna sredstva, marveč so hkrati tudi hoteli, iz katerih odhajajo

gostje na krajše izlete v kraje z zgodovinskimi ali kakimi drugimi značilnostmi.

Turist preživi v takem vlaku skoraj teden dni, potovanje je udobno, ker je vlak sestavljen iz spalnih voz s kopalnicami, zraven njih pa so še pralnice za manjše osebne potrebe. Zraven jedilnice je salonski vagon s knjižnico, pa igralnice in oddelki z glasbo, kjer je mogoče med vožnjo plesati. Potujejo v glavnem ponoči, podnevi pa stojijo vlaki v krajih, kjer si tuji lahko ogledajo vse, kar jih zanima.

Ograja pri vratih je zaškripala. Milošev pogled je švignil tja: trije vojaki so stopili noter. Dežurni je spet zapahnil vrata.

Miloš je ves raztresen poslušal Maria, ki je nadaljeval: Ko se je znočilo, je odšel z dekletom k njeni znanki. Tam se je slekla, kot da se odpravlja v kopel. Hladna, skorajda sitna. »Nocoj je ples. Pohiti, da ga še ujameva,« je rekla. On pa si je »oliko želel nežnosti ljubezni! Koliko je sanjaril na nočnih stražah o tem dekletu! Zal mu je tega zadnjega snidenja.

»Si to doživel prvič?«
»Ne. Vedno znova. Vedno ista pesem. Nesrečen človek, kaj?«

Vrata so spet zastokala. Miloš je vztrepetal. Sražar je strumno pozdravil: tenente Paa!

Miloš se je oprostil pri Mariu in odhiti proti vratom. »Zdaj me mora opaziti. Nastavim se mu. Pozdravim ga. Ustavim se, da bo videl: želim govoriti z njim!« Paa je prihajal z naglimi koraki. Že s a bila skupaj. »Buon giorno!« je glasno rekel Miloš. Paa pa ni odzdravil, le še bolj je strmel predse in pospešil korak. Miloš je nenadno obstal sam sredi praznega dvorišča. Na sebi je opazil žalostne oči Maria. Paa je bil že na vratih komandantove barake. Ob vhodu se je dolgočasil sražar.

Miloš se vrne v pisarno. Tesna sobica s tremi mizami, za vsako mizo po dva in-

Kult sončnega boga

Neka zahodna arheološka odprava je odkrila zraven starodavnega svetišča iz četrtega tisočletja pred našim štetjem v starem mestu Varka (Južni Irak) dokaze o kultu sončnega boga Mitre, ki je o njem že znano, da so ga častili v tretjem in drugem stoletju po starem štetju. Arheološka odprava, ki jo vodi prof. Lunzen, je odkrila v minulih nekaj mesecih v tem mestu nekaj spomenikov starodavne arhitekture.

Mesto Varka, ki leži blizu modernega Nasirijaha, obdaja obzidje s stopničastim stolpom v sredini. Ta stolp je nad svetiščem, ki so ga Sumerci imenovali »hram nebes«, v njem pa so zdaj odkrili stare lončarske izdelke in leseno opremo.

Sumerci, ki so skoraj prav gotovo prvi iznašli pisavo, klinopis, so živeli v dolini ob spodnjem Evfratu, ki je bila kasneje znana kot Babilon. Med najpomembnejšimi spomeniki njihove kulture, ki jih je odkrila omenjena arheološka odprava, spadajo glinaste ploščice, s katerih so razbrali podatke o stikih Sumercev z Južno Arabijo.

Psi ovčarji v službi človeka

Psi ovčarji so poznani kot zelo močne in inteligentne živali. S spretno dresuro jih je mogoče privaditi na najrazličnejša koristna dela. Tako je že skoraj vsakdo videl ovčarja v službi policije, v vojski, pri rdečem križu in podobno. Sicer je ovčarjev več vrst. V naših krajih je poznan najbolj nemški in pa polarni ovčar. Ovčarji pa so tudi izredno strogi in potpežljivi stražarji. Kar je pod njihovo oblastjo si ne pustijo iztrgati. Prav tako si tudi do malega, šest-

mesečnega dojenčka ne upa nobeden drugi kot pa njegovi starši. Kdor bi si kljub temu drznil približati se mu, bi brez dvoma imel dosti opraviti s temi tremi zvestimi stražarji. (AND)

13

Čim več vedrine v družino!

Prav vsako ženo in mater spremljajo iz dneva v dan zdaj večje, zdaj manjše skrbi. Marsikatera se jih tudi v trenutkih, ki bi jih morala posvetiti samo družini, ne zna otresti. Čemerno odgovarja na moževa vprašanja in za najmanjši prestopok ošteva svoje otroke. Prav nič ne pomisli, da tudi ona želi od moža, da naj ob večerih pozabi na svoje službene opravke in naj prijetno pokramlja z družino. Če mu to uspe, potem je nespametno, ako začne godrnjati žena. Oba naj ob takih prilikah skupnega bivanja odpodita dnevne skrbi in težave, ker le tako bo večer prijetnejši minil. Ne samo mož in žena, ampak tudi otroci se bodo v takem vzdušju veliko bolje počutili.

Ženine pritožbe na primer o tem, da ji je zmanjkalo tega ali onega, da ji soseda še ni vrnila izposojenih vžigalic, soli in podobnega, bo mož še lahko slišal ob drugi priliki. Takrat bo žena te stvari lahko povedala v mirnejši in objektivnejši obliki. Mož pa naj se prav tako ob prestopu domačega praga ne prične takoj jeziti zaradi svojih neuspehov v službi itd. Tudi to se da mirneje urediti.

Vse ob pravem času, zato vsaj vsak dan eno ali dve uri posvetimo družini, seveda to naj velja za oba zakonca, ker le na ta način bo vladala v družini vedrina in razumevanje.

Kuharski recept

Prepečena cvetača

1 do 2 cvetači, slan krop; malo muškata nega oreščka, 5 dkg sira, nekoliko drobtin. Bešamel: 3 do 4 žlice olja, 5 dkg moke, četrt litra mleka, 1 do 2 jajci, sol.

Dobro oprano cvetačo skuhamo v slani vodi. Kuhano razdelimo na večje cvete. Iz olja in moke naredimo bešamel (prav svetlo prežganje, moka ne sme zarumeneti). Prežganje zakuhamo v mleku. Da se nam mleko ne zasiri, prilijemo najprej nekaj žlic vode, nato pa šele mleko. Zalito prežganje odšavim z muškatomim oreščkom in mu, ko je nekoliko ohlajeno, pri mešamo rumenjaka, sol, nazadnje pa še sneg iz beljakov. Kuhano cvetačo denemo v dobro namazano kozico, jo polijemo s pripravljeno omako, potrosimo po vrhu z naribanim sirom in drobtinami ter postavimo v pečico. Peče naj se približno pol ure, po vrhu naj se naredi rumenkasta skorja.

PRAKTIČNI NASVETI

Krompir ne uporabljamo samo v kuhinji, ampak je zelo koristen tudi za čiščenje predmetov iz pocinkane pločevine. Predmet drgnemo z debelimi še od zemlje umazanimi krompirjevimi olupki. Ko smo posodo očistili z olupki, jo zdrgnemo še z mehko krpo.

Cebula se pri praženju hitreje razpusti in zmehča, ako jo potem, ko smo jo na drobno narezali, malo posolimo.

vo po-rebovali za beg, še bolj mu je pregnal obup Taras sam. O, ta Taras, kako se je spremenil zadnji čas! V kampo je prišel še nasmejan, poln otročjih navad. Potem pa so okupatorji začeli pritiskati... Oče mu je pisal, da so mu mamo aretirali in da je v zaporu mnogo trpela; Taras je postal tih in molčeč. Kadar mu je Miloš govoril, se mu je zdelo, kot da govori v grob. Bil je prepričan, da mu Taras ne bo pomagal. Toda glej, specialka! Miloš se je zazrl v njegov obraz: kako se vse spreminja! Prej rdeč kakor tulipan, je zdaj shuššan, lične kosti so mu močnejše poudarjene in okrog ust in lic so se prikradle poteze resnobe...

Vstopila sta Machi in tik za njim Molinaro. Povsod, kjer je bil Machi, je bil takoj za njim Molinaro. Šla sta od mize do mize in pogledala nekatere mape. Pisarjev sploh nista videla. »Kakšna sprememba,« je pomislil Miloš. »Poprej sta prihajala v pisarno k ljudem na pomenek, zdaj samo še k mapam. Vsi so se spremenili: Machi, Molinaro, Paa, samo Mario in zdravniki so še vedno enaki... Ko je umiral moščanski hlapčič, je Betti, zdravnik, ki je pravkar prispel iz Afrike, ves iz sebe hodil po ambulanti in tožil: »Gonars je zame hujske bojišče kakor Tobruk. Tam sem imel zdravila, instrumente, hrano, obleko... tu nimam ničesar. Kaj naj dam temu ubogemu fantu?« — Sicer pa so na komandni ponoreli takoj

Vsako delo zahteva od človeka določeni napor. Delo, ki ga moramo opravljati, pa je treba tako urediti, da potrošimo čim manj energije in se čim manj utrudimo. Na primer šivanje je delo, pri katerem ženske največ presedijo, pa bodisi, da šivajo doma v svojem gospodinjstvu ali v službi. In ravno pri šivanju se lahko zelo hitro utrudimo, ako ne sedimo pravilno.

Pri šivanju moramo sedeti pravilno in se ne preveč napenjati. Paziti moramo, da sedimo na vsem sedalu in ne samo na robu, zaradi česar mora samo majhen del telesa nositi vso težo. Prav tako ne smemo biti nagnjeni naprej, ker pri tem telo nima prave opore v hrbtenici. Krivo sedenje pri šivanju ima za posledico bolečine v hrbtu, tilniku, ramah, rokah in nogah. Pri nepravilnem sedenju pri šivanju roke vise v zraku. Nog ne smemo držati prekrizanih in se opirati le s konico prstov ob tla. Tudi to povzroča bolečine v nogah. Razumljivo je, da se ženska, ki tako nepravilno sedi pri šivanju, kmalu utruji. Taka slaba drža pa ima tudi neugodne posledice za organizem, posebno še pri mladih ljudeh, ki še nimajo dovolj utrjenih udov in kosti. Zato moramo na pravilno držo pri šivanju paziti že pri šiviljskih vajenkah in pri dekletih, ki se učijo šivanja doma ali v šoli.

Pravilna in nepravilna drža pri šivanju

Mati mora imeti stalno skrb, da opozarja svojega otroka na kvarne posledice, ki jih prinese slaba drža. Mlademu človeku zraste kriva hrbtenica. Vsekakor je za mlado dekletko težko, če ima zaradi take malomarnosti krivo telo.

Pravilna, ravna drža pri šivanju ni samo ugodna za telo, ampak olajša delo in nas ohrani dalj časa sposobne za delo. Pri ši-

vanju pravilno sedimo tako, da sedimo na celem sedalu, s pokončno držo, da ima telo polno oporo v hrbtenici, z nogami pa moramo biti pravilno oprti v tla. Ako bomo dosledno upoštevali tudi taka navodila, bo naše delo ne samo olajšano, ampak bo tudi prijetnejše, ker se ne bodo pojavljale različne bolečine in krči v udih, hrbtu in križu.

Če gojiš lončnice, pomni:

— da žive tvoje lončnice kot ti. Pazi na njihove potrebe — imela boš z njimi veselje!

— da bodo uspevale le, če bodo na primer nemernem prostoru; svetel, prijazen prostor večini cvetlic najbolj ugaja;

— da potrebujejo za svojo zdravo rast svetlobo in zrak, rodovitno zemljo in pravo mero vode;

— da mnoge cvetlice potrebujejo direktno sončno svetlobo, nekatere vendarle uspevajo v senci;

— da nekatere tvoje lončnice pozimi potrebujejo hladne prostore, druge zopet tople. Ne prezri tega!

— da moraš zaliti le takrat, kadar cvet-

lice res potrebujejo vodo, ne pa kadar slučajno utegneš. Če so v suhem zraku, poskropi liste in cvetove s postano vodo;

— da jih moraš presaditi, kadar potrebujejo novo zemljo; presadi jih po potrebi v večje, ne pa v prevelike cvetlične lončke;

— da moraš zatreči škodljivce, ki so se razpasli na tvojih lončnicah;

— da uspevajo le tam, kjer lahko vsem njihovim zahtevam za uspešno rast v dovoljni meri ugodiš;

— da je bolje, da gojiš manj lončnic, a tiste s potrebno skrbjo in ljubeznijo; skrb in ljubezen ti bodo vračale s svojo lepoto in toplino, ki jo bodo vnesle v tvoj dom.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Spomladanski nasveti bolnikom s čišrom na želodcu

Spomladi (kakor tudi jeseni) se malone vedno poslabša stanje ljudi, ki imajo čir na želodcu ali dvanajsterniku. Pri teh bolnikih se že v prvih dneh pomladi prebudi tako imenovana ulkusna bolezen. Zato bi moral biti že takoj ob začetku pomladi njihov način prehrane, dieta, pravilen in strogo smotern, da bi ublažili ali preprečili tegobe te bolezni in da bi jo lažje ozdravili, če bi se pojavile njene neznosne bolečine.

Potemtakem je pametno, da se taki bolniki že na začetku pomladi izogibajo žganju, vinu in vsem ostalim alkoholnim pijačam, čaju in kavi, mesnim juhama in nasludenemu sočivju: špinači, grahu, fižolu, redkvicam, leči, kuhanemu zelju in cvetači, vsem začimbam: česnu, čebuli, popru, papriki in vsem jedem, pripravljenim s kisom, ter močno soljenim jedem. Razen tega naj ne jedo konzerviranih jedi in klobasičarskih izdelkov.

Meso ali sočivje nikakor ne smeta biti pražena ali dušena ali pripravljena s prežganjem, ker pregrete maščobe kaj lahko škodujejo želodčni sluznici, ki pri teh bolnikih ni zdrava.

Katere jedi smejo in morajo jesti ti bolniki?

Dobro je, da jejo mnogo masla in olja (najbolje je olivno olje), pravtako neslan

sir, toda maslo in olje morata biti popolnoma sveža in vedno uporabljena v svežem stanju. Če jih jemo s kruhom na prazen želodec, pred jedjo, potem so pravi lek za bolno, vneto želodčno sluznico, ker maslo in olje ne dražita, marveč nasprotno zavirata čezmerno izločanje sokov. Vse te jedi morajo biti malo soljene, ne pa brez soli.

Vse presno sočivje, razen tistega, ki smo ga omenili, je moč jesti, toda samo kuhano v vreli in malo osoljeni vodi, začinjeno pa mora biti z oljem ali surovim maslom. Meso je treba jesti, toda tudi samo kuhano v malo osoljenem kropu, lahko pa ga tudi opečemo toda samo na žaru, brez slehernega dodatka maščob ali kot pečenko (v pari), prav tako brez slehernega dodajanja maščob. Sok s pečenke prav tako ni dobro jesti.

Dobro je jesti rezance, riž in druge testenine, skuhan v vodi in začinjene z maslom, oljem in sirom.

Sir je priporočljiv, če ni pikanten, pa tudi mleko (tega je treba piti počasi in na njem je moč zakuhati tudi riž in drugo.).

Sleherno sadje, ki je zrelo, je moč jesti presno, samo če ni kislo. Prav tako je dovoljeno piti sok od presnega sočivja.

Zelo važno je, da bolniki s čišrom na želodcu ali dvanajsterniku ne jedo premno-

go, pač pa lahko jedo pogosteje, da jim želodec ne bi ostal prazen. Zato je dobro, če dopoldan in popoldan jedo kruh z maslom.

Ulkusni bolniki morajo zlasti na pomlad popolnoma opustiti kajenje. Počivati morajo pred jedjo in po njej, pa čeprav bi ta počitek trajal samo kakih deset minut.

Kar zadeva zdravljenje v kopalščih, leto ne samo, da ne koristi, marveč utegne tudi škoditi. Pač pa lahko zdravljenje v kopalščih koristi, če je pri teh bolnikih minula akutna faza, če čir nazaduje. Toda glede tega se je treba obrniti na zdravnika in ga vprašati za nasvet.

Učinkovitost Salkovega cepiva

Po mnenju nekega uglednega ameriškega zdravnika so rešili lani s Salkovim cepivom 1200 do 1300 ameriških otrok, ki jim je grozila otroška paraliza. Na splošno zdravniki računajo, da oboli med sedmimi milijoni cepljenih otrok vsako leto za otroško paralizno kakih 1700 otrok. Evidenca iz enajstih ameriških držav pa kaže, da je obolelo med sedmimi milijoni cepljenih otrok lani samo 400. Lani na spomlad so cepili s Salkovim cepivom najprej otroke od 7. do 8. leta, ker so ugotovili, da je ta starostna doba za obolenje najbolj kritična. Samo Salkovemu cepivu je treba pripisati, da je število obolenj otrok v tej starostni dobi znatno upadlo.

po nuncijskem obisku. Sprejem nuncijskih jih je vrgel iz tira. In sploh vse: vstaja v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji. — Pri Vicedominiju se dan za dnem zbirajo neznanzi fašistični prvaki, ki prihajajo iz Italije, in jemljejo pod pazduho mlade tenenteje, razlagajoč jim prevažne stvari. Cantalupo in kurat sta pečena in kuhana pri kolonelu. Bruno je izginil, kot da bi se udril v zemljo. Machi po svoje pojmuje novo smer — še bolj vpije, divja, pijančuje in se mulasto drži. Tenenteji in serženteji tekajo okrog, kot da bi jih obsedla mrzlična zaposlenost in prenašajo svojo živčnost na alpince.

Machi in Molinaro sta zapustila pisarno, ne da bi odprla usta.

Miloš je pisal, seševal in spet pisal. Priganjala ga je bojazen, da bi premalo napravil in da bi ga zaradi tega odpustili. Imena mož, številke, imena domačih krajev. Dolge kolone imen...

Poldan. Izza miz so se z ropotom odpravili iz pisarne. Taras in Miloš sta namenoma počakala, da sta bila sama. Taras se skloni k Milošu:

»Poprej sem ujel nekaj besed: — — — nemška taborišča — — — nemški viteški kodeksi — — — streljaje — — —!«

»Kdo je to rekel?«

»Cantalupo Vicedominiju. Nista me videla.«

Miloš je za hip pomišljal. Hotel se je zbrati. Nehote je posnel Igorja. V Ta-

rasovem glasu je občutil žalost in bojaznen. Vedel je, da mora biti pred njim mirren in pogumen, zlasti pogumen. Niti zdaleč mu ni prišlo na misel, da bo ta Cantalupov namig čez kak dan ali dva usoden za Tarasa. Nazadnje je rekel, da Vicedominiju grozi premesitev taborišča v notranjost Italije, ker so tu preblizu območjem vstaje. Milijončki da so v nevarnosti, če ne ukroji kampa. Sploh pa ga plaši... revolucija. Moral si je izbrati nove miljenčke — kurata in Cantalupa.

»Pojdiva ven! Sumljivo je. Cantalupo tudi mene opazuje,« je priganjal Taras.

»Tega bom jaz lastnoročno obesil, brž ko pridemo v Ljubljano. Nikogar drugega ne, tega pa.«

Naglo je spravil zemljevid za srajco. »Kje si ga pa dobil?«

Spet živahna, skoraj otroška gesta: »Ukradel sem ga!«

»Odlično!«

Odšla sta. Tenenteji so se zbirali na dvorišču, med njimi Cantalupo. Miloš se je spomnil, kako so ga neke noči preganjale njegove oči. Sam sebe ni mogel razumeti: »Kaj mi je bilo tisto noč?«

Zvečer, ko se je vrnil v kampo, ga je že pri vhodnih vratih čakal Poženel. Miloš mu je v gavetki prinesel prave kave, ki jo je imel Poženel zelo rad. Potem sta se kakor po navadi sprehajala po kampu. Iz previdnosti se Miloš ni več shajal

z Igorjem ali Štefanom. Novice je nosil naprej Poženel. Ustavila sta se na začetku dolgega, največjega prehoda med barakami, ki so ga imenovali »promenado« ali Canal grande. V resnici je bil kot kak »kanal«. Na levi dva metra visoka cementna škarpa, nad njo ozek prostor, nato vrsta barak, na desni spodaj spet vrsta barak. Po tem sivem koritu, posutem z gruščem, so se ob večerih sprehajali mnogi in erniranci, se ustavljali v majhnih gruščah in posedali po škarpah. Taki poletni večeri so bili najlepši del dneva. Zjutraj so bili ljudje medli in zaposleni s pranjem in čiščenjem svojih cunj, v popoldanski vročini so se zabijali v barake, na večer pa so oživali in si izmenjali novice iz kampa, od doma in s front.

Nenadno se na Canal grande nekaj spremeni: ljudje se dvigajo s škarpe, gruče se razhajajo, sprehajalci izginjajo, kot da bi jih pregnala ploha. Po izpraznjenem Canal grande pa pride kot raztogoten oven tenente Cantalupo. Kdor ga ne pozdravi z dvignjeno roko, ga oplazi s pasjim bičem. To je njegov običajni obhod kampa.

»O vem, kaj gledata...«

Kurta se je od zadaj približal Milošu in Poženelu, se postavil med njiju kot osrežujoči tretji in ju prijel pod pazduho.

»Kaj pa spoved?«

(Se nadaljuje)

Čiščenje in redčenje v kmečkem gozdu

Z izjemo nekaterih gozdnih okolišev so kmečki gozdovi večinoma močno izsekani in razredčeni. Zaloge v gozdovih stoječega lesa povprečno ne znašajo toliko, kolikor bi lahko glede na naše ugodne krajevne razmere. To pomeni, da dobra polovica gozdnega zemljišča ne daje dohodkov. To je posledica čezmernega dolgotrajnega izkoriščanja.

Med najpomembnejšimi ukrepi za zboljšanje teh razmer je razen zmanjševanja sečnje pravilna nega gozda. Kmečki gozd ni deležen posebne nege. Samo sekati je lahko; da pa gozd pravilno negujemo in ga oblikujemo od njegovega nastanka pa do zrelosti drevja, so potrebne izkušnje in primerno strokovno znanje. Še tako dobro zasnovanega pomladka ali nasada ne smemo nikdar pustiti v nemar, marveč ga moramo negovati s pravilnim čiščenjem in redčenjem.

Kako in kdaj čistimo gozd?

Samo čiščenje je odvisno od več naravnih pogojev in ni mogoče postaviti neke šablone. V razvoj mladja posežemo že zgodaj, brž ko opazimo, da se pravilno ne razvija, bodisi da je naravno mladje prebogato in so debelca previtka, imajo premalo vej ter jih pritiska sneg, bodisi da je neka nezaželeni vrsta drevja prevladala glavno, več vredno vrsto. Stari koši, kapnice, razno grmovje, malinje, srobot, ronbida, praprot, trava itd. duše mladje, ki hira.

Pri čiščenju mladja moramo skrbeti, da okrog drevesc odstranimo samo toliko rastja, da se drevesce more pravilno razvijati v boju za prostor in svetlobo. Oklep okrog drevesca zrahljamo — oprostimo le zgornji del, eno tretjino do polovice. Napačno in naravnost škodljivo je za zemljišče in samo mladje takšno čiščenje, ko posekajo in odstranijo do golega vse, kar ni smreka ali jelka. To je pravo razdejavanje v gozdu. Mlaj je oropan zaščite in prepuščen sončni pripeki ali pozebi ter vetrom. Takšna malomarna odstranitev varovalnega sloja je lahko usodna za bodoči gozd. Po čiščenju tla nikjer ne smejo ostati gola. Gošče, ki jo odstranjujemo iz pomladka, ne sekamo vselej pri tleh, marveč rajši zasekamo nekoliko nad tlemi, tako da bo lahko še nekaj časa v oporo mladju in da bo varovala zemljo. Če se je v gozdu razpasel srobot, ga spodežemo čisto pri tleh, še preden začne cveteti, da se ne zaseje v okolici.

Pregosto naravno mladje moramo rahljati, razredčiti, če so stebelca previtka in prešibka, da bi mogla zdržati zlasti pritisk snega. Pregosto mladje polega kakor pre-gosto žito.

Pri čiščenju posvečajmo pozornost vsakemu posameznemu drevesu, zlasti še močnejnatim, kakršna so hrast, jesen, lipa in druga; spodnje veje pravilno, skrbno, gladko ob deblu odžagamo. Ni priporočljivo klestiti ali obsekovati vej. S sekanjem navadno napravimo škodo, ker večkrat ostanejo dolgi krni ali pa se napravi rana na lesu in lubju. Takšne rane povzročajo okužbo drevesa z različnimi boleznimi in glivicami, ki uničujejo les.

Katero sorto hibridne korusze?

Hibridne sorte korusze sadijo v naših krajih že nekaj let. Vsepoščno so se uveljavile pri siliranju, ker rastejo izredno visoko in močno ter dajo visok pridelek zelene gmote. Manj pa so hibridne sorte korusze poznane za pridelovanje zrnja, čeprav dajejo gotove sorte donose, o kakršnih si pri domačih sortah niti sanjati ne upamo. Vzrok je v tem, da večina hibridnih sort po naravi pozno zori in da v našem hladnem jesenskem podnebju tudi ob ugodnem vremenu ne more več dozoreti. Vendar so tudi med hibridnimi sortami nekatere, ki bi pri nas tam, kjer korusa na splošno uspeva, dozorele.

V zadnji številki smo videli in to praksa tudi potrjuje, da je rentabilnost pitanja prašičev poleti odvisna od krme in stroškov, s katerimi to krmo pridelamo. In tu prednjačijo po poročilih, ki so na razpolago, nekatere sorte hibridne korusze pred navadnimi sortami korusze. To sta pred-

Ko se drevo debeli, prerase štelje odsekanih vej in tako nastanejo tako imenovane izpadajoče črne grče, ki močno kvarijo tehnično porabnost lesa. Primeri tako poškodovanega lesa so znani pri smrekovini zlasti v gorskih krajih, kjer so smreke klestili za pridobivanje ničvredne stelje.

Kdaj je najprimernejši čas za čiščenje?

Mladja listavcev ni mogoče pravilno čistiti, ko je že doseglo višino človeka, dokler je še listje na drevju. Tu ni niti najmanjšega pregleda — v zeleni goščavi se je težko odločiti, kaj bi bilo treba odstraniti, in kaj bi naj še ostalo. Dobro čiščenje je mogoče opraviti, ko odpade listje. V krajih, kjer je treba računati z večjim snegom, ni priporočljivo čiščenje pred zimo, ker sneg lahko napravi občutno škodo; drevesa so še šibka in niso vajena na prostornost. Če pa se čiščenja lotimo zgodaj spomladi, si drevesca do prihodnje jeseni že dobro opomorejo in se razvijejo. Le v krajih, kjer so zime brez snega, je za čiščenje več časa, to je vse razdobje od jeseni do pomladi. Za večino naših gozdov je za čiščenje razmeroma kratka doba, ko sneg kopni, pa dokler se na drevju ne začne odpirati popki. Ko se začne rastna doba, mora biti čiščenje mladih sestojev praviloma že končano. Kjer se je razraslo razno grmovje, ki ni potrebno za varovanje tal v polnilnem gozdnem sloju, ga zatira-

Za govejo živino:

Več silaže in manj pese

Povprečni pridelek krmne pese po hektarju površine znaša v povprečju okrajev Beljak, Celovec in Velikovec 320 — 350 q

	kg beljakovin	škrobnih enot
pri krmni pesi	192 — 210	1790 — 1960
pri silažni korusi	330 — 460	3300 — 4600

Ze ta primerjava očitno kaže, da se mnogo bolj izplača graditi silose in pridelovati silažno koruso, kakor pa pridelovati krmno peso. Temu spoznanju doslej nismo sledili v dejanjih. V naših treh okrajih je bilo po podatkih statističnega centralnega urada leta 1950 posajenih 1455 ha s krmno peso in 1238 ha z zeleno koruso. V letu 1954 je padla površina s krmno peso na 1188 ha, površina zelene korusze pa se je povečala na 1322 ha, kar pomeni, da stoji v primerjavi 267 ha manj pese nasproti samo 84 ha več zelene korusze. Z drugimi besedami povedano: V večini naših kmetij dobiva živina pozimi manj sočne krme kakor je je dobivala pred leti. To pa nikakor ni v skladu z napredkom, ki bi bil potreben za rentabilnost današnjega kmetovanja.

Za povečano pridelovanje silažne korusze pa ne govori samo višji pridelek hranilnih vrednosti, kakor ga dosežemo s peso, temveč tudi možnost, da prav s silažo pridelek beljakovin in tudi škrobnih enot za zimsko krmljenje še znatno povečamo. Dočim moramo ob pesi tretji odkos detelje in

vsem sorti Wisconsin, ki imata številki 464 A in 525 A, ki dozoreta tudi v neugodnih letih. Ti dve sorti bi se splačalo saditi za poskus in preveriti, ali tudi pri nas dozoreta. Dve, tri vrste teh dveh sort ob domači korusi bi ne povzročilo nobenih večjih denarnih izdatkov, spričo tega, da dajeta ti dve sorti 20 — 30 % višje pridelke kakor pa najboljše izbrane avstrijske sorte, se tak poskus vsekakor izplača. Za prehod na pridelovanje hibridne korusze bi bilo treba poskuse ponavljati vsaj 3 leta, seveda vsako leto z novokupljenim semenom, ker zrnje pridelka hibridne korusze za seme ni več uporabno.

Kakor že običajno velja tudi v tem primeru pravilo: bolj boš gnojil s hlevskim gnojem, fosforjem in kalijem ter dušikom, višji bo pridelek. 700 — 1000 kg fosforja in 500 kg kalijeve soli ter v obrokkih 300 do 400 kg nitramoncala po hektarju so obroki, ki se za popoln uspeh priporočajo.

mo tako, da sekamo poleti, ko je grmovje v soku. Poganjki iz štorov do jeseni ne bodo več olesneli, zato bodo pozebli in postopoma odmrli.

Pravilno negovano mladje se živahno razvija; ko se sklep strne, zaduši pod seboj rastline, spodnje veje se začno sušiti in odpadati. Tedaj nastopi čas pravega redčenja.

Opomnimo naj na staro gozdarsko pravilo za redčenje, da je redčiti treba začeti zgodaj, da moramo redčiti pogosto in zmerno. Namen sodobnega redčenja je, da trajno pridobivamo največjo vrednost v sestoji. Prednost dajemo drevju, ki največ obeta, se najlepše razvija in tudi največ prirašča ter je nosilec največje vrednosti. Pri redčenju manj vredno in škodljivo drevje odstranimo iz vrhnjega sloja krošenj, sklep previdno odpremo, da pride več svetlobe v zelene krošnje. S tem se poveča prirastek v debelino in višino. V sestoji ostane najboljše izmed najboljšega. Redčenje se na nekaj let ponavlja zlasti v enodobnih gozdovih. Ko sestoj prehaja že v zrelostno dobo, je čas za močnejše presvetlitve. Tedaj posekamo že več dreves. Druga drevesa zaradi večjega pristopa svetlobe hitreje priraščajo in kot semenjaki skrbje za pravilno naploditev gozdnih tal.

Inž. Franjo Jurhar

nasproti 330 — 460 q pri silažni korusi. To pomeni, da pridelamo po hektarju površine:

trav ter strniščno krmo v najneugodnejšem vremenu sušiti, moremo ob silažni korusi vse jesensko zelenje zrezati sveže v silos. Ob pesi nam v jeseni dragocene beljakovine in vitamini z glavne krmne površine segnijo, ob silažni korusi pa jih takorekoč brez vsake izgube konzerviramo. S tem pa zboljšamo razmerje beljakovin do škrobnih enot v silaži, da lahko v celoti brez dokupa krepke krme izkoristimo proizvodno kapaciteto, ki jo imajo za mleko škrobne enote. Gornji pridelki silažne korusze po beljakovinah lahko dajo najmanj 6600 l mleka, po škrobnih enotah pa 13.200 l. H gornji količini zelene korusze je treba silirati le še okrog 150 q (pribl. 1 ha površine) strniščne krmne mešanice, strniščne detelje ali trave, pa bo že sama

Drevo samo pove, kako naj gnojimo

Pomanjkanje dušika na sadnem drevju spoznamo po slabotnih poganjkih in po malih listih, ki so rumenozelene barve. Močno pomanjkanje dušika povzroča izostanek cvetenja.

Pomanjkanje kalija spoznamo po malih listih, slabem nastavku popja in slabi rasti drevesa. Pri močnem pomanjkanju se prične listje zvijati in sušiti. Vrhovi poganjkov pričnejo odmirati.

Pomanjkanje fosforja ima za posledico violičastordečo barvo mladih listov, poganjki zgublajo od spodaj liste, dočim ostanejo listi na vrhu pozno v jesen.

Ne utrjujmo kolov s kamenjem

Kolom pri ograjah in tudi tistim, ki so z drugim namenom zabiti v zemljo najbolj škoduje menjanje vlage s sušo, še posebej pa jim škoduje, če ima do njihovega dela v zemlji dostop zrak. Taki koli na mestu »med dnevom in nočjo« tik pod površjem zemlje kmalu odgnijejo.

Vpliv prekomerne moče in suše ter dostop zraka do kola v zemlji povečamo, če utrjujemo kole v zemlji s kamenjem. Med kamenjem se nabere več vlage, ki se počasi odtaka; čim pa pride suša, pa dobi do kolov dostop zrak.

Dalje bodo ostali koli trpežni, če jih ne obdajmo s kamenjem, temveč zemljo okoli njih s primernim orodjem trdo zbijemo. Seveda je trpežnost kolov v zemlji odvisna tudi od impregniranja.

silaža zadostovala za najmanj 13.200 l mleka. Pesa take kombinacije ne dopušča.

K tem prednostim silažne korusze pred krmno peso pa se pridruži še delovnotehnična prednost. Medtem ko je za gornji pridelek krmne pese potrebnih v povprečju 620 ročnih in 290 vprežnih delovnih ur, zahteva gornji pridelek silažne korusze v povprečju le 420 ročnih in 230 vprežnih delovnih ur. Za pridelek 10 škrobnih enot so pri krmni pesi potrebne ca. 3 ročne in 1.5 vprežne delovne ure, dočim zahteva silažna korusa na 10 škrobnih enot ca. 1.1 ročne in 0.6 vprežne delovne ure.

Iz teh primerjav sklepamo, da smo v naši proizvodnji zimske sočne krme, ko se tako obotavljamo silaže, zgrešili namen, da zmanjšamo delo. Z opuščanjem pese sicer zmanjšamo delo, toda uspeh v govedoreji postaja s tem problematičen. Prav je le, če peso za govejo živino nadomeščamo s silažno koruso. Tako bomo namolzi več mleka in bo nam delo bolj poplačano. Za prašiče pa nadomestimo krmno peso s sladkorno peso ali pa silažo iz mlade detelje, lucerne ali trave. Blaž Singer

Sodobno pitanje telet

V Nemčiji priporoča dr. Klages za pitanje telet dva načina in sicer »naglo pitanje« na težo ca. 100 — 120 kg in »podaljšan pitanje« na 200 — 250 kg.

Za naglo pitanje je značilno, da se teletu ne dajeta ne seno in ne krepka krma. Pravijo, da vsebujeta krmili preveč železa, vsled česar postane meso premočno rdečkasto. Potrebno krmo naj dobi tele v posnetem mleku, čigar hranilno vrednost naj se zboljša z dodatkom 6 dkg posebnega sladkorja (Rohmilchzucker, Kälbermais-zucker) na liter posnetega mleka.

Pitanje pa se odvija na ta način, da dobi tele po rojstvu 3 l mleziva in da se njegova količina v teku prvega tedna poveča na 6 litrov. V začetku 2. tedna se količina polnega mleka zmanjša na 2 l dnevno, količina zboljšane posnetega mleka pa naj znaša okrog 5 — 6 l. Če je za sitost teleta treba, naj se da več posnetega mleka. Od 3. tedna naprej dobi tele le še 1 liter polnega mleka, zboljšane posnetega mleka pa v tretjem tednu 7 — 8 l; od četrtega tedna naprej naj se njegova količina po potrebi poveča. Ta pijača naj se teletu daje v 3 dnevni obrokih.

Podaljšan pitanje je izredno pripravnost za zimska teleta. Obstojta pa v tem, da krmijo prve tri tedne tele enako,

kakor pri naglem pitanju. Od šestega tedna pa mu poleg obroka za tretji teden dodajo še visokovredna krepka krmila (n. pr. »Kälberstarter« od WOV) kolikor ga požreti more. Postopoma mu je treba dajati tudi pitno vodo.

Majnika meseca dajo taka teleta na pašo, kjer ostanejo 2 — 3 mesece. K paši dobijo po potrebi še posneto mleko in krepka krmila. Taka teleta gredu julija in avgusta s težo 200 — 250 kg na trg.

Buče — krma za prašiče in krave

Buče niso zahtevne ne v pogledu na zemljo in ne v pogledu na predhodnico (Vorfrucht), zahtevajo pa precej vode, na slabo humozni zemlji pa gnojenje s hlevskim gnojem. Običajnemu kalifosfatnemu gnojenju je treba še pridjati okrog 5 — 6 q nitramoncala po hektarju.

Buče, ki delajo dolge trte, sadimo v razdalji 2 × 1 m. Po hektarju se povprečno pridelata 250 — 300 q buč. Po krmni vrednosti je to 3000 — 3600 škrobnih enot in 1500—1900 kg prebavljivih beljakovin.

Buče lahko siliramo. Krmljene kravam povzročijo več in bolj mastno mleko.

Avstrija sprejeta v Evropski svet

V Strassburgu se je v ponedeljek začelo 18. zasedanje Evropskega sveta. Na slovenski seji pod predsedstvom italijanskega zunanjega ministra je bila Avstrija sprejeta kot 15. članica v to organizacijo. Avstrijsko delegacijo na zasedanju vodita minister Figl in državni tajnik dr. Kreisky.

Zunanji ministri Francije, Italije in Zahodne Nemčije ter državni tajnik britanskega zunanjega ministrstva so v svojih govorih pozdravili Avstrijo kot novo članico Evropskega sveta. Avstrijski zunanji minister pa je v svojem nagovoru dejal,

da se Avstrija s svojim sodelovanjem v Evropskem svetu priznava k evropski ideji in da ne vidi nasprotja med obveznostmi, ki izvirajo iz njene nevtralnosti in meddržavnim in medparlamentarnim sodelovanjem na nevojaskem področju.

Ker je dosedanji predsednik Guy Mollet pred kratkim odstopil, je bil za novega predsednika evropske posvetovalne skupščine, ki se je sestala istega dne, izvoljen belgijski socialistični senator Fernand Dehouse.

Kljub policijskemu terorju stavke v Spaniji

Pretekli teden je zajel Španijo val stavk v industrijskih središčih. Stavke, ki so bile izrazito političnega značaja, so bile po obsegu največje po letu 1951, ko je vlada z nasilnimi ukrepi zadušila stavko španskih rudarjev.

Špansko delavstvo predvsem zahteva pravico do organiziranja sindikatov in zvišanje plač za 30 odstotkov. Vsako poročanje v časnikih in radiu o stavkovnem gibanju je policija prepovedala. Številne tovarne so bile zaprte, delavstvo odpuščeno, nekaj oseb pa je bilo tudi aretiranih.

V torek se je sicer delavstvo večinoma zopet vrnilo na svoja delovna mesta, ven-

dar samo pod pogojem, da bodo njihove zahteve uslišane in zaprti tovarni izpuščeni. Tako tudi najhujši Francovo monarho-fašistični policijski pritisk ne more zadržati delavstva pri njihovih upravičenih zahtevah.

Nemiri so se začeli tudi v španskih kolonijah v južnem Maroku Ifniju ter v koloniji Zlate obale. Berberska plemena zahtevajo priključitev njihovega področja neodvisnemu Maroku. Nad upornike je Francova vlada poslala močne vojaške oddelke, da upor zadušijo in uporno področje »očistijo«.

Dunajska borza pogorela

Kmalu po polnoči je v četrtek na petek minulega tedna izbruhnil v kletnih prostorih dunajske borze požar in se je s silno naglico razširil do stropa. Veliki požar je kljub prizadevanju gasilcev, da bi ogenj omejili, skoraj docela uničil palačo. Deset ur po pričetku požara so plameni še vedno ogrožali strehe dveh stranskih kril poslopja. Številni gasilci so bili na delu vso noč, zjutraj pa so jih zamenjali drugi. Drugi dan dopoldne se je gasilcem posrečilo požar omejiti, da se ni razširil na sosednja poslopja. Popolnoma uničen je srednji del borzne palače. Močne policijske straže so postavili, ki so preprečile, da se številni radovedneži niso preveč približali, med te-

mi tudi taki, ki ob takšnih priložnostih radi kaj izmaknejo. Med gašenjem je bilo ranjenih okoli petnajst ljudi.

Vzrok požara ni popolnoma pojasnjen, domnevajo pa, da ga je morda povzročil cigaretni ogorek, ki ga je odvrgel kakšen obiskovalec razstave »Žena in dom«, ki je bila v borznem poslopju. Nekateri lastniki razstavljenega blaga, kakor radijskih aparatov, pralnih strojev in drugega, so dobili živčne napade, ko so videli, kako plameni uničujejo njihove predmete. Zaradi požara je nastala ogromna škoda ter so jo že pri prvi cenitvi računali na okoli 100 milijonov šilingov.

Število brezposelnih že močno pada

Sredi meseca aprila je znašalo število brezposelnih v Avstriji 148.954, od tega je 82.267 moških (55,2 procenta) in 66.687 žensk (44,8 procenta).

V primerjavi s koncem marca je število brezposelnih padlo za 46.465 ali 23,8 procentov. Od tega odpade na moške 42.388, to je 91,2 odstotka celotnega padca brezposelnosti. Na Koroškem je bilo javljenih 10.409 brezposelnih, to je za 6.852 manj kot prejšnji mesec.

Predvsem so dobili zaposlitev delavci pri gradbeništvu, in sicer 28.655 delavcev, to je 61,7 odstotkov. Gradbenikom sledi gozdarstvo, ki jih je sprejelo 1503 ali 3,2 odstotka. Sprejetih je bilo tudi nekaj pomožnih delavcev različnih strok, v tekstilni industriji, kovinski stroki in podobno.

Koliko bo volilnih upravičencev na Koroškem

Okrožna volilna oblast za Koroško navaja, da je bilo pred reklamacijskim terminom zajetih v sezname 286.195 volilnih upravičencev na Koroškem. Med temi je 131.881 moških in 154.314 ženskih volivcev. V Celovcu samem je bilo v volilne imenike sprejetih 42.953 oseb, med temi 18.310 moških in 24.643 žensk. Končne številke, ki lahko prinesejo nekoliko razlike, bodo razglasili šele po zaključku reklamacijske dobe, to je po 24. aprilu 1956.

Leta 1953 je bilo na Koroškem 285.615 volilnih upravičencev, med temi 131.568 moških in 154.047 žensk, torej jih bo letos po dosedanji ugotovitvi samo za 580 več.

„Dan gozda“ na Koroškem

Pravzaprav bo to teden gozda, ker so mu posvečeni dnevi od 22. do 29. aprila. Med tem časom bodo številne prireditve namenjene prosveti o pomenu, negi, goji in zaščiti lesa, tega dragocenega ljudskega bogastva. V vseh šolah bodo posvečali temu vprašanju posebno pozornost ter bodo v teh dnevih med poukom opozarjali šolarje na veliki gospodarski, zdravstveni, klimatični in tujsko-prometni pomen gozda. V načrtu je več krajevnih prireditev, na

katerih bodo učitelji in gozdni strokovnjaki teoretično in praktično seznanjali šolarje in odrasle s to pomembno panogo gospodarstva. V Celovcu bo proslava »dneva gozda« že to soboto na Križni gori, katere se bodo udeležili zastopniki gozdnega gospodarstva in drugi predstavniki javnega življenja ter šolska mladina. Na sporedu je tudi simbolično sajenje drevesnih mladik.

ŠPORTNI SLOVENSKI

Slalom na Uršlji gori v Mežiški dolini

Minulo nedeljo je bilo na Uršlji gori letošnje zadnje smučarsko tekmovanje in sicer tradicionalni »Koroški slalom«, ki je bil že osmi te vrste. Snežne razmere niso bile več najbolj ugodne, vendar še razmerna dobre, vreme pa je bilo prirediteljem naklonjeno. Domačim tekmovalcem so se na povabilo pridružili tudi štirje člani Športnega društva iz St. Janža v Rožu. Tekmovalci so se pomerili na 800 metrov dolgi progi s 350 metrov višinske razlike in 80 vratici.

Razveseljivo je, da so se na tekmi tudi naši športniki plasirali na zadovoljiva mesta. Med člani je Weiss Janko dosegel 3. mesto, Inzko Hanzi pa 7., imel je smolo, da se mu je pri teku odpela smučka. Med mladinci je Gabriel Mihi dosegel 3., Wester Ludovik pa 4. mesto.

Med člani je odnesel Cesar Pavel (Fužinar) prvo mesto v času 3 : 21,8; Weiss Janko je dosegel čas 4 : 12,2, Inzko Hanzi pa 5 : 19,2. Med Mladinci je bil najboljši Fanel Drago (Fužinar) v času 3 : 23,6; 3. mesto je zasedel Gabriel Mihi v času 5 : 07,7; 4. mesto pa Wester Ludovik v času 5 : 16,9.

Naši fantje so bili med športnimi tovariši v Ravnah gostoljubno sprejeti ter so se med njimi prav dobro počutili. Po zaključku tekmovanja je predsednik smučarskega kluba »Fužinar«, tov. Klančnik, izročil udeležencem pokale in spominske plakete.

Zahvala

Ker nam ni mogoče, da bi se vsakemu posebej zahvalili, ki je ob prerani smrti naše ljubljene, nad vse dobre mame

Amalije Urank

p. d. Kavhinje v Eencelni vesi

z nami sočustvoval ter jo spremljal na zadnji poti, izrekamo tem potom vsem iskreno zahvalo. Posebna zahvala velja častiti duhovščini: gospodom J. Škofiču, J. Piceju, K. Sriencu, M. Nagelu, J. Polancu, V. Zaletelu, J. Adamiču in Markicu; nadalje zastopniku Zveze slovenskih izseljencev g. Kramarju za ganljive besede, obema zboroma pod vodstvom g. V. Hartmana in g. A. Kopanza za ubrano petje ter številnim znancem za darovane vence in rože.

Encelna ves — Celovec, 13. aprila 1956.

Zalujoči otroci

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 21. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Glasba iz filmov — 18.30 Za prijatelje zborovske glasbe — 19.00 Z glasbo gre vse bolje.

Nedelja, 22. april:

6.20 Petje in godba na pihala — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Oddaja za kmete — 9.10 Priljubljene melodije — 11.05 Veselo petje, veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Prijetna glasba ob petih — 19.00 Športna poročila — 20.00 Godba na pihala — 20.15 Vesela glasbena oddaja.

Ponedeljek, 23. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Poročila, objave. Slovenske pesmi (slov.) — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 24. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Medicinski problemi od danes — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpolo-

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 21. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Lahek spored izvaja mariborski pihalni ansambel — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Za prijetno razvedrilo — 14.45 Mladinski zbori pojo — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Zeleli ste, poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.15 Umetne in narodne pesmi poje moški zbor — 18.35 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 22. april:

6.00 Za prijetno nedeljsko jutro — 8.15 Slovenske narodne in umetne pesmi — 9.40 Operetna in lahka glasba — 10.00 Družinski pogovori — 11.20 Zabavne melodije — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.15 Od melodije do melodije — 15.15 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 23. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.35 Opoldanski orkestralni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo — 13.35 Filmske melodije — 15.15 Partizanske pesmi pojeta združena zbora IPZ in »Srečko Kosovel« — 16.00 60 minut z našimi solisti — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! 20.00 Mladinska oddaja.

Torek, 24. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.15 Mali opoldanski koncert —

11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Štirje fantje igrajo — Brdniški fantje pojo — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Modni kotiček — 14.40 Francoske popevke — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 20.10 Gregorc: Koroški rej.

Sreda, 25. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Priljubljene popevke — 12.05 Belokranjske pisanice — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 S pesmijo po Jugoslaviji... Srbija in Makedonija — 14.35 Operetna glasba — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Radijska univerza — 18.15 Igra tamburaški orkester — 18.30 Za dom in žene — 19.45 Viljem Tell, opera v 4 dejanjih.

Četrtek, 26. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Za vsakogar nekaj — 11.45 Glasbena oddaja za pionirje — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koncertni valčki — 14.40 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Glasbene uganke — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.10 Pesem skozi stoletja — 20.00 Kulturni obzornik.

Petek, 27. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.00 Zabavni zvoki — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Slovenske narodne pesmi izvajata mešani in ženski zbor — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Zanimivosti doma in po svetu — 15.15 Zabavna glasba — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.15 Slovenske narodne pesmi poje Helena Plevel, s harmoniko spremlja August Stanko — 18.45 Igra trio Dorko Skobrne.